

GHENDTSCHÉ TYDINGHEN

**Tweemaandelijks Tijdschrift van de Heemkundige en Historische Kring
Gent V.Z.W**
34e jaargang nr. 6 **nov.-dec. 2005**

INHOUD

- Pierre Kluyskens:	355
Gillis de Hase: Een Gentenaar in dienst van Venetië.	
- Armand Heins:	359
Inventaire Archéologique: Stenen console.	
- Rudy van Elslande:	360
Van St-Jan de Deoklooster tot Behoedingshuis en De la Salle-instituut. Vervolg en slot.	
- Luc Devriese:	373
Monumenten beplakken.	
- Erik De Keukeleire:	374
De verplaatsing van de Kruidtuin. Deel 1. 1865-1897.	
- Livina Verschoore-Sevens:	384
Enkele herinneringen in verband met Jean Ray.	
- Hugo Collumbien:	386
Gentse Memoriedagen: 28-29-30 Juli.	
- Richard Verlinden:	397
Een paar herinneringen van een oude Gentenaar.	
- Een memorabele gebeurtenis.	398
- Quizmaster:	399
Puzzel 2005.	
- Beschermleden 2005 - Steunende leden 2005 - Steunfonds 2005.	402
- Bibliografie.	407
- Vraag en Antwoord	411
- Lezers schrijven ons.	413
- Lodewijk De Vriese:	414
Er zijn geen kinders meer.	
- Dit bestaat niet meer. De Sint-Janstraat.	416
- Inhoud 2005	417

AAN ONZE LEDEN

Dit is alweer het laatste nummer van onze 34e Jaargang.

Dezen die hem laten inbinden kunnen hun bibliotheek verrijken met een typisch “Gents” boek van ruim 400 bladzijden. Niet mis voor de prijs die men er voor betaald heeft. Maar ja, wij zijn een èchte VZW, t.t.z. “zonder winstbejag”.

Het zou dus volledig onverstandig zijn niet te blijven profiteren van deze unieke situatie. Degenen die dat beseffen en onmiddellijk hun lidgeld voor 2006 betalen mogen zich binnen 2 maanden de rechtmatige eigenaar noemen van het eerste nummer van onze 35e jaargang.

En het goede nieuws houdt niet op: het symbolische lidgeld blijft ongewijzigd.

Pro memorie: 10 euro, 15 euro voor de steunende leden en 25 euro voor de beschermleden. Voor leden in het buitenland, zie indicaties op de achterkant van dit tijdschrift.

Dat wij ons dit kunnen veroorloven is voor de meeste van onze leden al lang geen mysterie meer: wegens het feit dat **vele honderden** meer betalen dan het normale lidgeld.

Het is voor ons steeds een groot genoegen de lijst van deze weldoeners te kunnen publiceren. (Zie pp. 402-407).

Tot slot nog dit: betaal **onmiddellijk**, het bijgevoegd betalingsformulier maakt het u gemakkelijk. De meeste van onze leden doen dat inderdaad en wij zijn hen daarvoor dankbaar. Er blijft evenwel een te groot percentage van uitstellers die maanden wachten en een herinnering afwachten vooraleer over te gaan tot de betaling. Is dat nu echt zo’n pijnlijke operatie?

Zij realiseren zich waarschijnlijk niet dat dit voor ons extra-kosten meebrengt die gemakkelijk hadden kunnen vermeden worden. De tijd dat het Bestuur van de Postchecks alle verrichtingen gratis deed is al lang voorbij. Dat organisme bestaat niet meer en is nu vervangen door “De Bank van de Post”. Dat klinkt misschien deftiger, maar het is wel een stuk duurder. Vanaf het 53e rekeninguittreksel (en wij hebben er honderden per jaar) worden 0,50 euro kosten aangerekend. Als zo’n late betaler dan eindelijk zijn 10 euro overschrijft, krijgen wij daarvan 9,50 euro en gaat er 0,50 euro naar de Bank van de Post die dat geld zo erg nodig heeft om rond te kunnen komen.

Doe ook eens iets voor ons en verzacht het leven van onze penningmeester door ook uw lidnummer te vermelden op uw betalingsformulier. U vindt het op uw lidkaart en op de verzendingsenveloppe van het tijdschrift.

GILLIS DE HASE

Iets meer dan een halve eeuw geleden schreef Pierre Kluyskens onderstaand artikelje.

Een Gentenaar in dienst van Venetië.

Hebt u nooit bemerkt hoe sprookjesachtig de jeugdijaren van de beroemde personages uit het verleden worden beschreven en hoe schrill die zo klankvol bezongen karaktertrekken soms afsteken bij de documenten welke ons over de latere loopbaan van die vermaarde heerschappen bewaard zijn gebleven? Over hun daden en handelingen zijn wij doorgaans best ingelicht en gedocumenteerd doch over de jeugdijaren hangt meer dan eens een sluier welke de geschiedschrijver voor een onmogelijke taak plaatst. Is hij gewetensvol, zo zal hij eerlijk bekennen, dat hij weinig weet te vertellen over de geboorte, de familie en de eerste levensjaren van zijn held, doch menig biograaf is er niet voor teruggeschrokken zijn levensbeschrijving enigszins te verfraaien en aantrekkelijker voor te stellen door bladzijdenlang uit te weiden en te fantaseren over de hem nochtans onbekende jeugdijaren van zijn personage.

Het klassieke verhaal welke gewoonlijk wordt opgedist en nog immer in de smaak van het goedgehartig publiek schijnt te vallen, is dat van de arme volksjongen, heel vroeg wees geworden, een ongelukkige, harde jeugd kennend om zich dan, dank zij zijn arbeid en zijn talent, op te werken tot de hoogste treden van de samenleving.

Dat geeft menig lezer de gelegenheid een traan weg te pinken, wat de sympathie én voor de held van het verhaal én voor de schrijver verdubbelt.

Men heeft honderden geleerden, kunstenaars en staatslieden dit kleedje aangehouden, ofschoon in de meeste gevallen het verhaal op geen enkele ernstige bron was gesteund.

Ook Gillis de Hase, de Gentenaar die generalissimus werd van de republiek van Venetië, heeft men dit manteltje aangepast, met het gevolg dat niet enkel het lichtgelovige publiek, doch ook de auteurs er zich aan lieten beetnemen. De "vader" van die legende moeten wij niet al te ver gaan zoeken, en onze lezers hebben reeds gelegenheid gekregen kennis te maken met die fantaisist: Theodoor Schellinck, de vernuftige Gentse journalist uit de XIXe eeuw, de grote specialist in het vak.

Schellinck, men zal het zich herinneren, was bij zijn proefstuk niet. Hij had reeds een paar stambomen van het zuiverste koraal opgemaakt, een verhaal verzonnen over de oorsprong van de brillen, een ander over het bier, had aan de geschiedenis van Van Artevelde een nieuwe draai gegeven en had eindelijk

een lijst van niet minder dan 1289 Gentse kunstenaars, die zouden hebben geleefd en geschilderd hebben tussen 1339 en 1540, uit zijn duim gezogen. Voor een dergelijke vervalser was het verzinnen van een sympathieke jeugd voor Gillis de Hase natuurlijk slechts kinderspel.

Gillis de Hase, zo beweerde Schellinck in zijn reeks levensbeschrijvingen van beroemde Gentenaren, werd in 1597 geboren als zoon van Jan de Hase, een eenvoudige borstelmaker gevestigd in de Ram, en van Barbara Tietericx.

Als arme volksjongen leerde hij amper schrijven en lezen, wat later nog zichtbaar was in zijn onhandige handtekening. Van zijn prilste jeugd af tot zes-entwintig-jarige ouderdom was Gillis bakkersjongen. Hij werd echter, wat nog voorvalt, smoorlijk verliefd op een meisje, een strijkster, die echter, als in de één-cent romans, voor de hartstochtelijke liefdesverklaringen onverschillig bleef en onze bakkersjongen zond wandelen.

Uit liefdeverdriet en wanhoop verliet Gillis dan zijn geboortestad om het leger te vervoegen.

Dan volgt een opsomming van historische feiten doch met de waarheid kon Schellinck niet lang huis houden. Hij moest dus vrij spoedig een staartje geven aan zijn verzinsel en wel op een zeer spectaculaire wijze.

Wanneer hij vaststelt dat Gillis de Hase de graad van generaal heeft verworven, acht hij het ogenblik gekomen om hem een intrede te laten doen in de Arteveldestede. In 1641, zo beweert Schellinck, zou de grote veldheer dus naar Gent zijn teruggekeerd waar hij triomfantelijk onthaald werd door de bevolking. Het magistratuur zou hem op een prachtig feestmaal in het stadhuis hebben ontvangen, en de gewezen bakkersjongen zou door die schitterende receptie zijn weerwraak hebben genomen op het Gentse strijkstertje dat zich haar vroeger neenwoord wel bitter moest beklagen!

Het verhaal zat fijn ineen en zal waarschijnlijk door menige vader en moeder in de huiskamer opgedist geworden zijn aan de dochter die zich wat te veel eisend aanstelde bij de keus van haar pretendent. Maar niet enkel het publiek, ook de geleerden vielen in de val en zelfs de “Biographie nationale” nam het verhaal van Schellinck voor klinkende munt aan.

Vervalsingen hebben echter hun tijd en zoals Victor Vander Haeghen het bedrog van Schellinck ontmaskerde voor wat de Gentse kunstenaars betreft, zo bracht Napoleon De Pauw de vervalsing van Schellinck's verhaal over Gillis de Hase aan het licht.

Hij deed grondige opzoekingen in de archieven van Gent, en Venetië, pluisde de familiepapieren der de Hase's uit, en herleidde het geval tot zijn ware grenzen.

Hij kwam aldus tot de conclusie dat al wat Schellinck over Gillis' jeugd jaren had verteld, slechts bestaan had in de verbeelding van de Gentse journalist.

Gillis' vader heette niet Jan maar Pieter de Hase: hij was geen borstelvekoper uit de Ram, doch integendeel een zeer welstellende burger, waarschijnlijk een grootnijveraar, die zich gevestigd had in de Breydelsteghe dicht bij de Burchtstraat.

De moeder van Gillis, Anna d' Amman, behoorde tot een der grootste en meest achtbare families der stad.

Gillis, die acht broeders en zusters telde, werd in Oktober 1597 geboren en leidde het bestaan van alle toenmalige kinderen uit de begoede burgerij. Hij zal dus nooit als bakkersjongen met een broodmand op de schouder hebben gelopen.

Dat hij als jongeling op een meisje verliefd geraakte is best mogelijk en ten andere normaal en dat hij liefdesverdriet kende is ook niet uitgesloten, doch enig spoor van het avontuur met het Gentse strijkstertje heeft niemand ooit kunnen terugvinden.

Over de zozegde ontvangst in 1641 zwijgen de stadsdocumenten zich dood en kon geen enkel bewijs of zelfs vermoeden ontdekt worden.

Gillis de Hase, heeft na zijne jeugdijaren op zeker ogenblik aan zijn toekomst moeten denken en, zoals zovele jongelingen uit die tijd, koos hij de loopbaan der wapenen. Hij was 27 jaar oud.

Vijf jaren strijdt hij met de Spaanse legers in Duitsland en Italië. Na de dood van Spinola, de grote veldheer, staat Spanje een aantal regimenten, waaronder dat van de Hase, af aan Oostenrijk.

Onze Gentenaar, die op 32-jarige ouderdom tot luitenant promoveert, staat weldra als kolonel-eigenaar aan het hoofd van een regiment voetvolk welke zijn naam draagt.

Veldslagen, belegeringen volgen elkaar op. Wij treffen hem aan te Rakonitz, te Hutzen, te Ingolstadt, te Noerdlingen, waar zijn moed eenieders bewondering afdwingt.

Hij wordt verschillende malen ernstig gewond, treedt in 1635 in dienst van Claudia de Medicis, aartshertogin van Innsbruck, in 1639 springt hij in de bres voor het Oostenrijks Keizerlijk hof, promoveert tot majoor-generaal, verslaat Zweden doch wordt bij het beleg van Ziegenhaus ernstig gewond en gedurende een half jaar moet hij het krijgsumoer verlaten.

Nauwelijks is hij hersteld of hij behaalt een nieuwe schitterende overwinning te Kreuznach, wordt echter te Wenen teruggeroepen en met een diplomatieke zending in Zwitserland gelast.

Dit staat hem maar weinig aan: hij dient onslag in en stelt zich ter beschikking van de Republiek van Venetië, waar men zijn buitengewone hoedanigheden van krijgsman onmiddellijk weet te waarderen en te belonen.

Venetië is in een strijd op leven en dood gewikkeld met de Turken. Aan Gillis de Hase wordt het opperbevel van het leger aangeboden.

De generalissimus verslaat in 1645 de Turken, keert naar Venetië terug waar de Senaat zijn naam in het Gulden Boek der Republiek optekent, een eer die slechts de allergrootsten en verdienstelijken te beurt viel.

Het jaar daarop is hij opnieuw op het eiland Zante in strijd gewikkeld met de Turken en behaalt een nieuwe overwinning. Vervolgens treffen wij hem op het eiland Candia aan waar de Venetiaanse legers de ene nederlaag op de andere leden. de Hase kon echter alras in die toestand verhelpen en eens te meer verslaat hij de Turken, doch hij geraakt in onenigheid met de gouverneur van het eiland Moncenigo, en met generaal Foscolo.

Die twist betekende het einde van zijn loopbaan als veldheer. Hij viel in ongenade, werd zelfs een tijdlang verbannen en na ontslag te hebben ingediend, trok hij zich terug in Dalmatië, waar hij te Zara, een kasteel liet optrekken.

Hij bracht er zijn laatste levensjaren door echter niet zonder nog zwaar beproefd te worden: bijna al zijn kinderen werden door de pest weggemaaid en hij zelve stierf er op 30 Oktober 1659, na een der schitterendste loopbanen die men zich kan indenken.

Wellicht had hij nog meer eer en roem mogen oogsten, doch, in dienst van Spanje, Oostenrijk of Venetië, had hij nog iets van zijn geboortegrond behouden; zijn ontembaar karakter.

In een geschreven kroniek uit de tijd heeft men deze lakonieke beoordeling teruggevonden, die echter de man ten volle typeert: "Hij was een uitstekende veldheer, doch hij bezat een te onafhankelijk karakter".

Men zal wellicht nooit weten of hij al dan niet een natuurlijke dood stierf. De anonieme kroniekschrijver uit de XVIIe eeuw zegt ons enkel, dat het niet uitgesloten is dat hij vergiftigd werd.

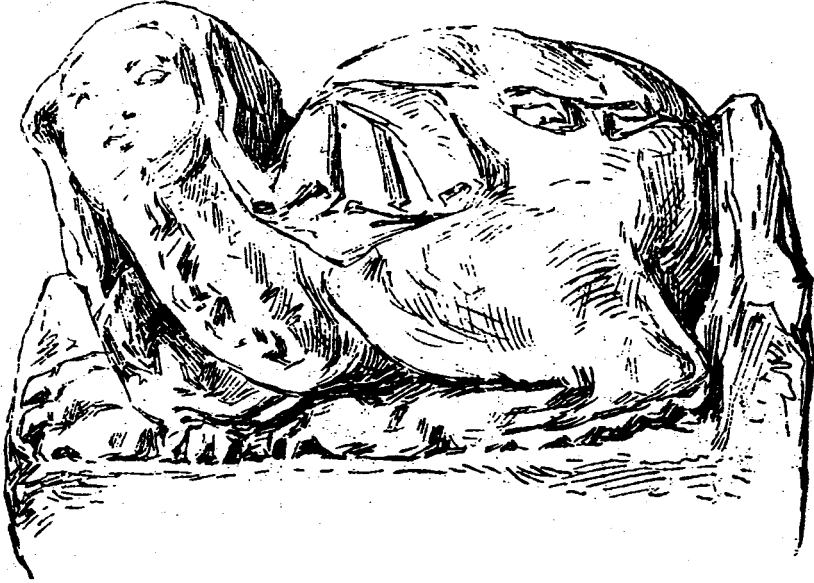
Ha! had Schellinck maar die tekst gekend, hij had er ons ontegensprekelijk iets enigs van gemaakt en wellicht ware onder zijn pen het verhaal geëindigd door de komst van het Gentse strijkstertje te Zara om weerwraak te nemen op de plechtige ontvangst van 1641 en als een trouwe discipel der Borgia's, de arme bakkersjongen te vergiftigen!

Pierre KLUYSKENS

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 133

Op 4 december 1899 stelde Armand Heins in de rubriek "Beeldhouwwerken - Museum voor Stenen Voorwerpen in de ruïnes van de Sint-Baafsabdij - XIVE-XVe eeuw" in het Frans een fiche op over

Stenen Console

Onder de talrijke beeldhouwwerken van ons Museum voor Stenen Voorwerpen is het stuk dat wij hier reproduceren, en dat 0,24 m. hoog is en 0,41 m. breed, bijzonder interessant wegens zijn vreemd voorkomen.

De eigenaardige houding van het liggend dier, het geheimzinnig en lachend vrouwenhoofd op het einde van haar bovenmatige grote hals, de sluier die het bovenste deel van haar hoofd bedekt en neervalt in sierlijke plooiën op de rug van het dier, al deze details zijn van een levendige originaliteit.

Het is nog een van die grillen van de middeleeuwse beeldhouwer die een product zou kunnen zijn van onze lokale kunst.

Het schijnt inderdaad dat in een tijdperk dat men mag doen teruggaan tot de XIVE en XVe eeuw, Gent een groot aantal van deze mooie beeldhouwstukken zag ontluiken die opgehelderd en geanimeerd werden door een of ander lachende vrouwenfiguur met fijne spleetogen.

Men weet niets over het kostelijk stuk dat ons bezig houdt en wij weten niet in welken verloren hoek van een kelder, in welke aanzet van een gewelf, deze fantastische katachtige figuur zijn hybride lichaam schuil hiel

VAN ST.-JAN DE DEOKLOOSTER TOT BEHOEDINGS- HUIS EN DE LA SALLE-INSTITUUT (Vervolg en slot)

HET JAN-BAPTIST DE LA SALLE-INSTITUUT

Op verzoek van de adellijke families de Hemptine en Casier de ter Beke, vestigden in 1846 de Broeders der Christelijke Scholen – een congregatie van St.-Vincent de Paul- zich te Gent in de Apostelstraat. Deze school kreeg de naam “*Sint-Jozefschool*”. Vanaf 1863 bestuurden ze vanuit Sint-Amandus de overige broederscholen in de Arteveldestad. Eén van deze scholen was het in 1876 gestichte “*Sint-Michielsgesticht*” onder bestuur van broeder Mutien in het Ingelandgat, daar de school gevestigd was in het patroonschap van de St.-Michielsparochie. De broeders hadden een grote verering voor de zaligverklaarde Jan-Baptist de la Salle. In 1877 telde deze school 101 leerlingen en door het aangroeiend leerlingenaantal zocht men naar een ruimere locatie. In 1878 vond men deze in het vrijgekomen Magdalenaklooster. Manueel en met verenigde krachten brachten de leerlingen de inboedel over van het Ingelandgat naar de Holstraat. De bestuurder Broeder M^élagius wist nog voor de eeuwwisseling deze school uit te breiden met een middelbare afdeling. In 1891 werd een Congregatie gesticht.

Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de werkzaamheden van de broeders in Gent werd in 1896 door E.H. Schelstraete de Bond der Oud-leerlingen opgericht. Deze bond stond vooral in voor activiteiten en het verzamelen van fondsen ten voordele van de school. Tezelfdertijd bestelde E.H. Schelstraete, door de steun van deze pas opgerichte bond, een altaarschilderij bij de schilder Van Der Haeghen met als voorstelling: “*De verheerlijking van het opvoedingswerk van Jan-Baptist de la Salle*”. Dit schilderij werd geplaatst op het altaar van de kapel. Dit kunstwerk -nog volledig uitgevoerd in de 17de eeuwse Rubensstijl- is getekend H. Van Der Haeghen en gedateerd 1896.

Over de auteur van het schilderij hebben we niets kunnen terugvinden. Zijn werk getuigt van eerlijk vakmanschap, doch de stijl waarin hij werkte is eerder archaïsch te noemen. Om die reden is trouwens zijn naam in de vergetelheid geraakt. Dit werk toont duidelijk aan dat de Rubensstijl tot het einde van de 19de eeuw is blijven voortduren.

De la Salle, afgebeeld met een boek, is omringd door kinderen, waarvan één een tulband draagt. Dit wijst erop dat hij aan alle kinderen bescherming wilde bieden.

Boven in de nimbus versierd met engelhoofdjes zien we de Heilige Jozef met zijn attribuut een bloeiende tak, het symbool dat hem aanwees als echtgenoot

van de O.-L.-Vrouw. Deze heilige is de patroon van de werklieden en opvoeders. Naast hem troont de zegenende Christus.

Jan-Baptist de la Salle (Reims 1651- Rouen 1719) wordt beschouwd als de stichter van het instituut van de Christelijke scholen door zijn hervormingen, die als basis beschouwd worden van het moderne onderwijsstelsel. Deze doctor in de theologie werd getroffen door het feit dat arbeiderskinderen meestal aan hun lot overgelaten waren. Bezorgd door de opvoedingsnoden pleitte hij voor kosteloos onderwijs. Hij streed dan ook tegen analfabetisme, weliswaar omkaderd door een uitgesproken kerkelijke beleving en door sociale omgangsnormen. Met veel inspanningen en moeite wist hij met een aantal volgelingen zijn nastreven om te zetten in werkelijkheid. Daar hij ging leven tussen de arbeiders, zijn persoonlijk bezit aan armen gaf, kwam hij in conflict met talrijke klerikale en wereldse persoonlijkheden, die er anders over dachten. Ondanks de felle tegenstand droeg hij zelf zijn ideeën uit. Deze grote organisator en pedagoog wist onderwijsvernieuwingen in te voeren, zoals klassikaal onderwijs in de volkstaal (moedertaal). Hij stelde een duidelijke professionele omkadering voor het opvoedend personeel, richtte volwassenenonderwijs op voor ouders en grotere jeugd, richtte zondagsscholen, kunstonderwijs, technisch- en beroepsonderwijs op. Zijn opvoedkundig project lag aan de basis van nieuwe studierichtingen naar onze tijd toe.

Tot op heden worden nog steeds zijn geschriften en zijn leerboeken gebruikt, o.a. als basis voor pedagogie en didactiek: 'Leidraad der scholen' (Conduite des écoles), 'Boek over Wellevendheid (Les Règles de la Bienséance et de la Civilité Chrétienne) en 'Boeken over Christelijke Leer' (Devoirs d'un Chrétien), ...³⁶.

E.H. Broeder Mélancius, directeur

Bij de heiligverklaring van De la Salle in 1900 werd de school onder zijn patronaat geplaatst en kreeg een nieuwe naam: "*Gesticht Sint-Jan-Baptist de la Salle*", door de Gentenaars genaamd "*Bij de Frères in d'Olstroate*". De Bond der Oud-leerlingen samen met de Verenigingen en Oud-leerlingen van het Sint-Amandusinstituut en de Sint-Lucasschool richtten indrukwekkende feesten in ter gelegenheid van deze heiligverklaring.

Tijdens de eerste helft van de twintigste eeuw bleef het leerlingenaantal van het Jan-Baptist de la Salle-instituut stijgen³⁷.

In 1903 werd de "*Schoolmutualiteit*" ingevoerd en aan elke leerling die zich liet in-

schrijven in de "*Pensioenkas*" werd een aanwervingpremie van 1 Bfr. verleend. De "*Toneelafdeling van de Oud-leerlingenbond*" werd opgericht en fondsen werden bij elkaar gebracht voor de inrichting van de bibliotheek.

In 1904 werd Z.E. broeder Jozef als directeur opgevolgd door Z.E. Broeder Mélancius. Onder leiding van broeder Hector werd de afdeling "*Schoolpenning*" opgericht, die de zondagvoormiddag aan verschillende kerken "*de bus staan te schudden*".

Ter gelegenheid van de 60-jarige werkzaamheden van de broeders te Gent in 1906 werden er grootscheepse feesten ingericht in samenwerking met het Sint-Amandusinstituut en de Sint-Lucasschool. Tijdens de bedevaart naar Lourdes in 1906 werd het logo van het instituut voor het eerst voorgesteld in de vorm van vlagjes gedragen door de leerlingen.

Als afdeling van de Bond der Oud-leerlingen werd "*De Jonge Katholieke Strijders*" opgericht in 1907. De "*Pensioenkas*" werd in dat jaar overgedragen aan de "*Vrije Bond der Ziekenbeurzen*".

De Jonge Katholieke Strijders hadden ook niet stil gezeten. Zij waren werkzaam geweest voor allerhande activiteiten, o.m. voor het toneelgezelschap, en stonden in voor het verspreiden van propaganda. Op 30 augustus 1908 werd hun eerste (zelfvervaardigd eerder primitief) vaandel gewijd.

Op 19 september 1909 werd de vlag van de Bond der Oud-leerlingen ontworpen door kunstschilder Léon Uyttenhove plechtig ingehuldigd door Z.E.H. Schelstraete, stichter van de bond.

In 1911 werd Z.E. Broeder Mélancius als directeur opgevolgd door Z.E. Broeder Marie-François. In hetzelfde jaar nam de school deel aan de grote betoging te Leuven i.v.m. de schoolwet.

E.H. Broeder Marie-François, directeur

Ter gelegenheid van de ontvangstname van het Burgerlijk Kruis 1ste Klasse aan de bestuurder biedt men hem een kazuifel aan.

De nieuwe feestzaal van het Instituut de la Salle werd op 27 mei 1912 plechtig ingehuldigd door Z.E.H. kanunnik Byl.

In het begin van 1913 werd een gedenkplaat boven de ingang deur aan de huidige kleine speelplaats ingehuldigd waarop de tekst staat: "*Het Gesticht St. Jan-Baptist De la Salle, gevestigd te Gent Holstraat schreef op 12 december 1912 zijn 600sten leerling in voor het schooljaar O.H.J. Ch.1912-1913 +Jas. Cornelis inv(entor)*". De inhuldiging van dit gedenkteken werd uitbundig gevierd.

De auteur van dit bronzen bas-reliëf was

Joseph Adrien Marie Ghislain Cornelis. Dat deze keuze viel op deze kunstenaar was niet verwonderlijk. Cornelis was bekend geworden door zijn inzendingen voor de Prijs van Rome. In 1898 nam hij deel aan de voorbereiding van deze wedstrijd. In 1900 nam hij deel met een beeldhouwwerk en het volgende jaar met een schilderij aan de Prijs van Rome³⁸.

Tijdens de eerste wereldoorlog werd het instituut opgeëist door de bezetter. De lessen gingen door in naburige kloosters³⁹ of in de huizen van burgers⁴⁰. De in 1914 overleden directeur E.H. Broeder Marie-François werd opgevolgd door Z.E. Broeder Adolf-Pieter.

Op 23 oktober 1916 werd in het tuintje palend aan de Theresianenstraat een Lourdesgrot ingewijd ter viering van het 25-jarig bestaan van de Congregatie der Oud-leerlingen.

Ter nagedachtenis van de gesneuvelde (oud-)leerlingen werd in de prachtig versierde kapel van het instituut op 6 april 1919 een H. Mis opgedragen.

Eind februari 1921 werd een nieuwe directeur Z.E. Broeder Charles aangesteld.

Op 14 augustus 1921 herdacht men de aankomst van de broeders 75 jaar geleden te Gent uitbundig. Deze viering was in samenwerking met het St.-Amandusinstituut en de Sint-Lucasschool tot stand gekomen. De opbrengst ervan werd besteed aan een vaandel, dat voor de eerste maal werd rondgedragen tijdens de H. Sacramentsprocessie.

In 1922 maakte de vakschool gebruik van de ingang van het De la Salle-instituut om via de kleine speelplaats naar de doorgang met het nog steeds bestaande hekken naar hun speelplaats en lokalen te gaan. Reeds vroegtijdig rezen hierdoor problemen.

In 1925 werd Z.E. Broeder Benoit directeur van het Jan-Baptist de la Salle-instituut. Het jaar nadien werd hij opgevolgd door Z.E. Broeder Adolf-Pieter. In 1926 werd het 50-jarig jubileum van het instituut gevierd. Voor deze gelegenheid wijdde de erevoorzitter Mgr. Emile Seghers, bisschop van Gent, de nieuwe vlag van het instituut. Op het graf van de stichter van de bond E. H. Schelstraete werd op 1 augustus van dat jaar een gedenkteken ingehuldigd.

In 1927 bouwde de vakschool op een pas verworven goed aan de Holstraat dat paalde aan het achtergelegen schoolcomplex, een nieuwbouw. Deze nieuwbouw bevatte een hal, directieburelen, een houten trap die leidde naar de leraarskamer (huidige bibliotheek, G.O.K.-bureau, secretariaat) en enkele klaslokalen. Dit betekende tevens dat de vakschool een eigen ingang kreeg en niet langer meer gebruik hoefde te maken van de ingang van de broederschool. De broeders plaatsten voor die gelegenheid op de kleine speelplaats het beeld van het H. Hart.

Het schooljaar 1930-1931 stond in het teken van het zilveren jubelfeest van de Jonge Katholieke Strijders. Het ging van start op 14 december 1930 met een drama "*Scheurende Muren*" en een blijspel "*De Boemelbaron*" in de zaal van

Gulden jubelfeest St.-Jan-Baptist de la Salle 1926; foto verz. E.Dekeyser, Gent.

1   2   3   4   5   6
 7   8   9   10   11   12   13   14   15
 16   17   18   19   20   21   22

1) Lieven Lammens, de latere Schepen van Onderwijs van de stad Gent, 2) Gustaaf Gabriel, 5) Edmond Soenen, 6) Maurits Notte, 7) Léon Soenen, 9) J. Roegiers, 11) Gustaaf De Decker, 12) G. Martens, 14) Fr. De Planter, 15) Georges Dubrulle, 17) E.H. Broeder Henri, 18) Kamiel Hoens, 19) E.H. Broeder Benoit, directeur, 20) Remi Nachtergaele, 21) Frans L. Sobrie 22) M. Van Overbeke.

E.H. Broeder Adolf, directeur

de Burgerkring gelegen langs de andere kant van de Holstraat. Nadien volgden nog talrijke activiteiten met het Hoogfeest op zondag 5 juli 1931. Na de H.Mis werden de voor die gelegenheid geschonken glasramen aan het instituut ingewijd. Ze werden geplaatst in de vensters van de kapel. Het was niet uitzonderlijk dat de keuze viel op glasramen als jubileumgeschenk. Maandelijks werd de H. Communiemis en de geestelijke retraites der Katholieke Jonge Strijders gehouden in dit oratorium.

Verder werd in dit bidhuis de samenkomsten van de Eucharistische Kruistocht gehouden, de plechtige Gedurige Aanbeddingen bij de feestdagen van de H. Jozef en de H.de la Salle, naast de talrijke godsdienstige manifestaties, waarbij de leden van K.J.S. telkens aanwezig waren.

Voor de beschrijving van de ramen beginnen we aan deze het dichtst bij het altaar. Alle ramen hebben een geometrische band langs de buitenzijde waar in een hoefvormig vlak de figuren worden afgebeeld.

Het eerste raam stelt "*Christus Koning*" voor met op het hoofd een kroon. In de rechterhand houdt Hij het Kruis vast. Zijn linkerhand toont de stigmatie. De Heiland staat voor een groene heuvelachtige vlakke met een in stervormig uitgewerkte hemel als een soort van nimbus. Deze stervorm verwijst mogelijks naar de ster van De la Salle. Onderaan de voorstelling treffen we het opschrift: "KONING DER KONINGEN, VORST VAN VREDE".

In het midden onderaan treffen we het wapenschild met spreuk "DEUS FURNIFUO MEA" (God mijn baken) van de schenkers.

Het tweede raam stelt "Onze-Lieve-Vrouw Middelaes" afgebeeld in de wolken voor. Zij is weergegeven als een Orante in een vormgeving die nog herinnert aan de vroegchristelijke kunst. Zij is gekroond. Boven Haar hoofd in een sternimbus troont God-de-Vader met de tiaar die het Kruis met zijn Zoon vasthoudt. Iconografisch sluit deze Genadestoel aan bij de hooggotische kunst. Onder haar treffen we het opschrift aan: "MOEDER VAN GOD, ALMACHTIGE VOORSPREEKSTER". Deze voorstelling paste zeer goed in dit oratorium, daar om de veertien dagen in de kapel vergaderingen van de Mariacongregaties gehouden werden.

Dit raam draagt onderaan de datum 1906/1931. Dit verwijst natuurlijk naar het zilveren jubileum.

Het derde raam beeldt "*de aartsengel St.-Michaël in gevecht met de draak*" af.

De aartsengel is zoals traditioneel getooid in gevechtsgewaad en draagt daarbij vleugels. Op zijn kruisschild lezen we het opschrift: "UT QUI DEUS" (Voor wie anders dan God). Onderaan bemerken we de tekst "DOOR GOD, BESCHERMER ONZER ZIELEN".

Onderaan zien we een wapenschild met bovenaan een liggende leeuw, in het midden een zwaard geflankeerd door een Kruis en de letter K rechts en de letters J.S. rechts. Deze letters staan natuurlijk voor de Katholieke Jonge Strijders, de schenkers van de ramen. Sint-Michaël was niet alleen de eerste patroonheilige van de school, hij was tevens de beschermer van de opdrachtgevers. Het laatste raam toont ons de "*Gelukzalige Broeder Salomon*", gekleed in een bruine pij. In zijn rechterhand houdt hij een palmtak vast, symbool van het martelaarschap. Hij stierf de marteldood in 1792. Met zijn linkerhand wijst hij naar het opengeslagen boek, dat naast een Kruisbeeld op een tafel ligt. Naast het wapenschild van de schenker treffen we ook naam en adres van de glazenier aan: A(chiel) Van Doorne 9 Klokstraat Gentbrugge.

Over deze glazenier is weinig bekend daar zijn oeuvre te traditioneel is. Over de Gentse glazeniers is in het algemeen nog maar weinig onderzoekswerk verricht.

Het enige wat we weten is dat hij ook na de Tweede Wereldoorlog werkzaam was voor kloosters en kerken o.m. in de streek van Gent en Antwerpen. Naast zijn neogotisch oeuvre sloot zijn tekenstijl aan bij deze van Albert Servaes. Ooggetuigen beschouwen hem als een eerlijk vakman. Zijn zoon Hubert Van Doorne (1914-1986) die meehielp bij het vervaardigen van deze glasramen en die het atelier overnam heeft een tijdlang gestudeerd aan het Hoger Technisch Instituut St.-Antonius. Samen met zijn vrouw is hij werkzaam geweest in Brazilië⁴¹.

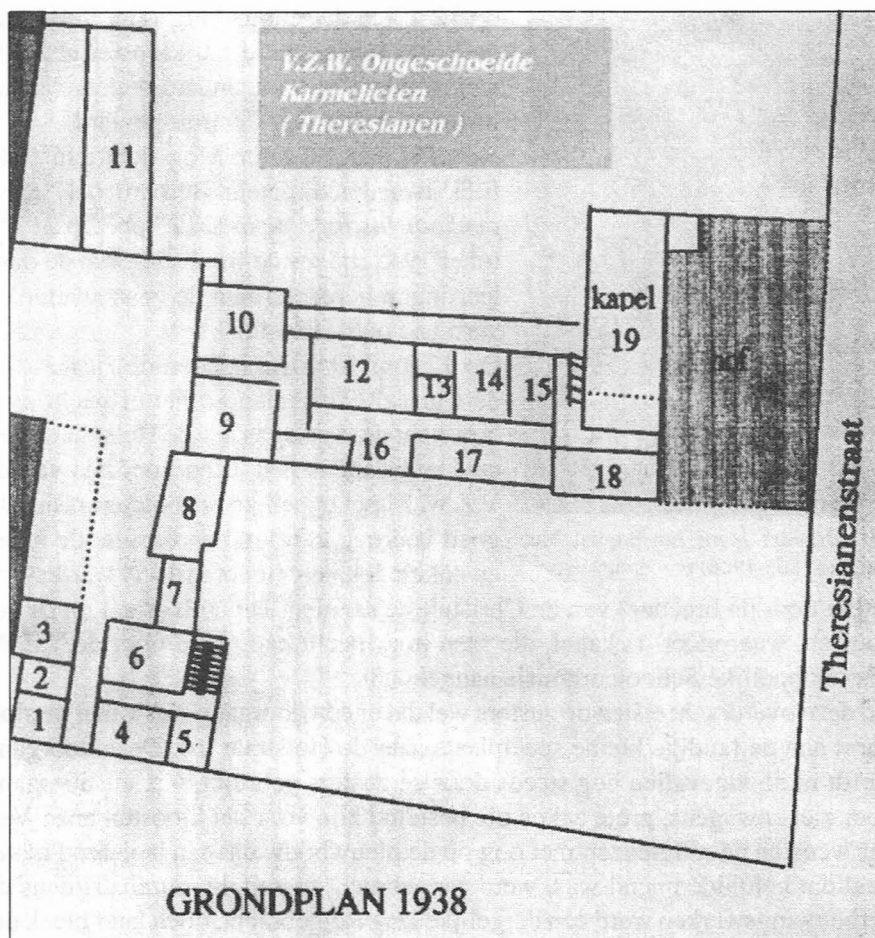
Op 11 oktober 1931 herdacht men het dubbel jubelfeest ter ere van 50 jaar kloosterleven van broeder Jean en het 35-jarig bestaan van de Oud-leerlingenbond.

In het begin van het schooljaar 1932-1933 begroette het instituut Z.E. Broeder Yvon als directeur. Dit schooljaar ging van start met 628 leerlingen en op 28 september werd dit heuglijk feit gevierd.

Vanaf 1935 werd een jaarlijkse bedevaart naar O.-L.-Vrouw te Oostakker-Lourdes ingericht door de O.-L.-Vrouwcongregatie en de J.K.Strijders.

Bij het begin van de tweede wereldoorlog bood het instituut onderdak aan een 600-tal vluchtelingen afkomstig uit het hele land. De volgende maand opende men opnieuw de school. In het begin van 1942 werd Z.E. Broeder Bernard aangesteld als directeur.

In 1943 werden de eenvoudige "*Afroepingen*" op het einde van het jaar vervangen door de Plechtige Prijsuitreikingen, die aansloten bij de vooroorlogse traditie. De prijsuitreiking ging met aanwezigheid van tal van prominenten door

- 1 Bureel van E.H. Broeder Directeur(nu is dit de toegangspoort nr. 62)
- 2 Wachtkamer
- 3 Leraarszaal
- 4 Klaslokaal (huidige leraarszaal)
- 5 Lokaal voor medisch schooltoezicht
- 6 Klaslokaal (thans directie & deels kleine refter)
- 7 Fietsenbergplaats
- 8 Procure (hier konden de leerlingen schoolgerief aankopen)
- 9 & 10 Klaslokalen (heden D 001 en D 002)
- 11 Bibliotheek en op de eerste verdieping een tekenzaal
- 12 Refter.
- 13 Afwaskeuken.
- 14 Keuken (daar zat Hugo Demeester met zijn boeken.)
- 15 Refter voor de leerkrachten (refter voor het onderhoudspersoneel)
- 16 Binnenkoer (thans: sanitair)
- 17 Kring (thans: praktijklokaal voor tweewielers)
- 18 Zitkamers.
- 19 Kapel (de oppervlakte beperkte zich tot de stippelijijn, na 1954 is de kapel vergroot).

E.H. Broeder Jean (Jan-Baptist Van Lancker 1865-1946) procureur.

op 12 juli in de schouwburg "Het Volk" aan de Poel. Tevens werd het kloosterjubileum van broeder Constant, onderdirecteur van het instituut en broeder Casimir gevierd.

Na de tweede wereldoorlog richtte in 1945 E.H. Broeder directeur Bernard het "*Knapen-koor Instituut de la Salle*" op. Op 21 oktober 1945 tijdens de Bondsdag van de oudleerlingen herdacht men de gesneuvelde en vermiste oud-schoolmakers.

Op 12 juni 1946 verleenden de zusters van de Carmel (Theresianen) het erfpacht over hun eigendom gelegen aan de Holstraat nr. 36 en Theresianenstraat 7 ten voordele van de V.Z.W. Bisschoppelijke Schoolcommissie. Dit goed bedroeg 2860 m² en bevatte de kapel en enkele lokalen die tot in 1954 werden ge-

bruikt door de broeders van de Christelijke scholen. Dit stuk grond en de gebouwen, waaronder de kapel, die men in erfpacht had, werd door de V.Z.W. Bisschoppelijke Schoolcommissie aangekocht.

Bij deze overdracht eisten de zusters wel dat er een doorgang was vanaf de slotpoort aan de huidige kleine speelplaats naar de Holstraat toe. Deze doorgang wordt in noodgevallen nog steeds door de zusters gebruikt, o.a. als doorgang voor ziekenwagens, grote zaken die bestemd zijn voor het klooster, enz.. Verder wensten de religieuzen met oog op de nieuwbouw dat een isolerend materiaal dat geluiddempend was, werd aangebracht tussen de muren. Tijdens de verbouwingswerken werd een dergelijke laag aangebracht, doch later bleek dat deze niet zo isolerend was. In begin van de jaren '90 van de vorige eeuw verhuisde de klas Muzikale Opvoeding naar de D-blok. Op verzoek van de zusters werd door de geluidshinder van de muziek, het lokaal M.O. overgebracht naar het meer centraal gelegen lokaal C 101 van H.T.I.St.-Antonius, waar het nog steeds gehuisvest is.

Een derde voorwaarde in het contract was dat bij het verlijden van de akte de eerste betaling gebeurde.

De 17de eeuwse pandgang van het Theresianenklooster werd aan de B-blok gevoegd, waardoor de kapel een nieuwe toegangsdeur kreeg. Ook de lokalen op het gelijkvloers van de D-blok – die tot dan toe enkel langs de binnenkoer bereikbaar waren kregen een toegangsdeur vanuit de gang en de toegangen via deze gang naar het Theresianenklooster werden gedicht. De gang zelf werd bepleisterd, met uitzondering van de mooie 17de eeuwse barokke gewelven.

Boven de gang werd bijgebouwd om ook de lokalen op de verdieping toegan-

E.H. Broeder Bernard (Jozef Cuppens 1906-1994), directeur

de Gentse opera. Op 16 oktober werd het toneel "Messire de la Salle", geschreven door de onderwijzer van het instituut Leonce De Baets, opgevoerd in de schouwburgzaal "Het Volk".

Ondanks het succes van de opendeurdag op zondag 13 juni 1948, ingehuldigd door de Gentse burgemeester en dhr. Lieven Lammens, schepen van onderwijs van de stad Gent en oud-leraar van de school, kwam het instituut voor het schooljaar 1949-1950 in gedrang door het beperkt leerlingenaantal. Volgens de broeders lag de schoolkwestie hier aan de grondslag. Z. E. Broeder Bernard werd

E.H. Broeder Adolf (Jozef De Donder 1901-1984), directeur

kelijk te maken via een gang. Vroeger moest men door het eerste lokaal om naar het tweede lokaal te gaan.

Om de pandgang te voorzien van licht werden er op verschillende plaatsen bovenlichten met glasramen geplaatst waarvan de versiering herinnert aan de sterrenstraal van de la Salle in de kleurnuanceringen van de glasramen in de kapel.

De Bond der Oud-leerlingen droeg zijn nieuw vaandel voor de eerste maal tijdens de H. Sacramentsprocessie van 23 juni 1946.

In 1947 herdacht men op 18 mei 100 jaar Christelijke Broederscholen te Gent in een smaakvol versierde kapel met feestelijke muziek en zang onder leiding van dhr. Platel, leraar aan de vakschool en latere dirigent van

als directeur vervangen door Z.E. Broeder Adolf.

Hetzelfde jaar nog ontving Z.E. Broeder Casimir uit de handen van Prins-regent Karel de hoge onderscheiding "*Gouden Palmen der Kroonorde*" voor 50 jaar uitmuntende diensten als opvoeder. Tijdens het gouden kloosterjubileum mocht broeder Constant, onderdirecteur, een fotokopieertoestel als geschenk in ontvangst nemen. Ook broeder Adriaan werd voor zijn 25 jaar kloosterleven gehuldigd.

In 1949 was het de beurt aan de erevoorzitter van de bond Dr. Lucien Maes, die geridderd werd in de Leopoldsorde, om in de bloemetjes gezet te worden.

Om meer aandacht te trekken liet het instituut in samenwerking van de leerlingen en oud-leerlingen het toneelstuk "Messire de la Salle" opvoeren op 1 juni 1951 in de Koninklijke Stadsopera te Gent en op 6 oktober van hetzelfde jaar in de Nederlandse Schouwburg te Brussel.

Op 7-8-9 juni werd het derde eeuwfeest van de geboorte van Jan-Baptist de la Salle herdacht. Naast herdenkingsmissen, academische zittingen, de ontvangsten o.a. in het stadhuis en het bisschoppelijk paleis en de feestavond in de Koninklijke opera, werd er als blijvende herinnering aan dit jubileum een marmeren beeld van de heilige ingehuldigd in de Sint-Baafskathedraal.

Deze feestelijkheden werden overschaduwd door de problematiek van het dalend leerlingenaantal. In het schooljaar 1951-1952 kon men niet langer meer de middelbare afdeling inrichten.

In 1954 had een ingrijpende verbouwing plaats onder de leiding van architect J. Van Offeren. Langs de straatzijde kreeg de voorbouw enige aanpassingen en wijzigingen. De woning van de conciërge werd omgebouwd tot burelen. Op het gelijkvloers werd een overdekte koer met toiletten geplaatst. Daarvoor werden enkele klassen en een zaal veranderd. De zaal werd herbouwd op de eerste verdieping en de twee klassen kregen hun onderkomen op de tweede verdieping. Om deze bouwlagen te kunnen bereiken werd een woonkamer omgebouwd tot traphal. Ook de burelen en de speelplaats kregen een aanpak. De kapel werd uitgebreid en naast dit oratorium werd op de bestaande gebouwen een bouwlaag opgetrokken die een onderkomen bood aan twee klassen en een gang met een vestiaire. De school kende hierdoor een grote uitbreiding. Tijdens de verbouwwerken kon men geen gebruik maken van de kapel. Om die reden werd de mis voor de leerlingen afwisselend opgedragen in de Jezuitenkerk in de Holstraat of in de kapel van het Sint-Amandusinstituut van de nabij gelegen Sint-Michielsstraat⁴².

Het leerlingenaantal bleef in het schooljaar 1954-1955 dalen. In het begin van het volgende schooljaar werd broeder Adolf overgeplaatst naar Halle en als directeur opgevolgd door E.H. Broeder Marcel. De school nam op 19 juni 1955 deel aan de protestbetoging te Gent tegen de wet Collard. Om te voorzien in de fondsen besloot de oud-leerlingenbond op 20 november 1955 een "Cabaret-avond" door de groep "Fantasia" in te richten.

Op het einde van het jaar werd de erevoorzitter van de Bond der Oud-leerlingen Dr. Lucien Maes gehuldigd bij zijn bevordering tot Officier in de Leopoldsorde.

Het leerlingenaantal bleef in het schooljaar 1955-1956 teruglopen. De benefietavond op 19 februari 1956 werd door het barre weer een fiasco. Midde augustus 1956 verliet E.H. Broeder Marcel het instituut en werd door E.H. Broeder Léon opgevolgd als directeur.

Het hoofdbestuur onderzocht welke middelen het doelmatigst konden worden

aangewend om het bestaan van het instituut te verzekeren gedurende het schooljaar 1956-1957. Het hoofdbestuur besloot dat er een krachtigere actie moest komen voor de vermeerdering van de inschrijvingen. Reeds werd geopperd voor een aanleuning bij het Sint-Amandusinstituut. Verder stelden ze een aanvraag voor om een tussenkomst van de Bisschoppelijke Schoolcommissie aan te vragen. Verder wilden ze een bijzonder beroep doen op de oud-leerlingenbond en de Katholieke Jonge Strijders. Niets mocht helpen het leerlingenaantal bleef dalen, waardoor zelfs een klas moest afgeschaft worden. Onder het beleid van Z.E. Broeder Gualbert, algemeen inspecteur, werd een herstructurering doorgevoerd waarbij het St.-Amandusinstituut steun verleende.

Ondanks alle inspanningen kende het instituut voor het schooljaar 1957-1958 geen leerlingenaangroei. Tijdens het Bondsfeest in oktober 1957 trachtte men een verklaring te vinden voor dit probleem. Men vond deze in het feit dat er in de school nog één broeder, E.H. Broeder Directeur Léon, aanwezig was. Met het heengaan van de broeders verdween ook de faam van de BROEDER-SCHOOL in de Holstraat, en viel er een grijze wolk over haar pracht en luister ten tijde van de broeders.

Op 29 december 1957 werd in een spoedvergadering beslist dat het mandaat van E.H. Broeder Léon als schoolhoofd van het Instituut de la Salle eindigde op 1 januari 1958. Het bestuur van de school werd overgedragen aan de Bisschoppelijke Schoolcommissie. Broeder Léon verbleef in 1958 nog in het instituut om regelingen te treffen en lopende zaken af te handelen.

De overdracht van de gebouwen en de inboedel van het Jan-Baptist de la Salle-instituut aan de vakschool verliep in 1958 zeer moeizaam. Beide partijen hadden besloten om een onafhankelijke expert aan te stellen die een raming moest

schatten voor de overdracht. De Broeders van de Christelijke Scholen hadden hiervoor een beroep gedaan op een Brussels expert. Op 2 februari 1958 werd schriftelijk een raming afgegeven aan Z.E.H. kanunnik Coppens, directeur van het technisch instituut. Hij vond deze schatting veel te hoog en deelde de broeders mee dat hij niet van plan was een dergelijk hoog bedrag te betalen. Deze lieten het hierbij niet en e.h. Broeder Ulrik, hulp-provinciaal, deed op 7 april 1958 in een brief aan Mgr. Joliet, bisschop van Gent, zijn beklag over de gang van zaken⁴³. Ondertussen eisten de broeders hun bezittingen op die geleend waren geweest aan de vakschool o.a. een kast vervaardigd door de belangrijke

E.H. Broeder Léon (Remy D'Hollander), directeur.

Gentse designerszaak Vanden Berghe-Pauvers⁴⁴.

Na het sluiten van het instituut in de Holstraat werd de zetel van de oud-leerlingenbond in 1959 ondergebracht in het naburige St.-Amandusinstituut. De bond schonk aan de broeders de bibliotheek, de volledige verzameling toneelwerken, de projector, het schilderij “*Verheerlijking van Jan-Baptist de la Salle*” en de geschilderde glasramen in de kapel. In hetzelfde jaar werd het laatste “*Orgaan*” het tijdschrift van het Instituut de la Salle uitgebracht⁴⁵. Vanaf dan ontvingen de oud-leerlingen het tijdschrift “*De Tolk*” van het Sint-Amandusinstituut. Toen de broeders het instituut in de Holstraat verlieten lieten zij het schilderij en de glasramen achter. De vlaggen werden ondergebracht in het Sint-Amandusinstituut met uitzondering van het vaandel van de Mariacongregatie dat geschonken werd aan de Kunstdrukschool O.L.Vrouw.

In 1960 werd voor de uitbreiding van de vakschool een deel van de gebouwen van de eertijds lagere school aan de Holstraat afgebroken voor het optrekken van het eerste deel van het F-blok.

In 1999 ging door het gering leerlingenaantal het hoger vermeld St.-Amandusinstituut aan de Sint-Michielsstraat 13 een fusie aan met O.-L.-Vrouw-Visitatie aan de Onderstraat nr. 8 te Gent. Deze scholengemeenschap kreeg een nieuwe naam Jan-Baptist De la Salle-instituut. Door het dalend leerlingenaantal moest ook deze school in 2002 haar deuren sluiten.

Ook over de gebouwen van het voormalig St.-Jan-de-Deoïstituut – Barmhartigheidshuis – De la Salleinstituut hangt een donkere schaduw. Eind vorige eeuw werd vastgesteld dat een deel van de kapel met aanpalende gebouwen aangetast is door huiszwalm. Binnenkort zullen deze dan ook gesloopt worden. Alles wordt thans gedaan dat deze uitbreiding niet de 17de eeuwse pandgang zou aantasten.

Rudy VAN ELSLANDE

NOTEN

³⁶ Cellier A., *Le bienheureux J.-B. De La Salle Glorie et modèle du Clergé*, Montreuil 1896 ; Poutet Y., *Saint Jean-Baptiste De La Salle un saint du XVIIe siècle*, Parijs 1992.

³⁷ 1901: 180 leerlingen, 1912 : 600 leerlingen, 1919: 700 leerlingen, 1921: 800 leerlingen, 1923: 850 leerlingen.

³⁸ P. Piron, *De Belgische Beeldende Kunstenaars uit de 19de en 20ste eeuw*, dl. A-K, Brussel 2000, blz. 242.

³⁹ De kloosters van de Dominicanen, Recolletten, Jezuïeten, Zusters Helpsters der Zielen van het Vagevuur.

⁴⁰ Woningen van de families Van Coppenholle, Poppe, Uyttendaele, Cornelis, Philippo, Rooman d’Ertbuer en Verhaegen.

⁴¹ Mondelinge overlevering van de weduwe van Hubert Van Doorne en van mijn vader die tijdens zijn verblijf in Gentbrugge zelfs samen met de glazenier Achiel kloosters bezocht heeft, waar deze glazenier werkzaam was.

⁴² Vriendelijke mededeling dhr. Georges De Vreese, oud-leerling van het J.-B. de la Salle-instituut.

⁴³ Gent, Archief bisdom, Map Hoger Technisch Instituut St.-Antonius Gent, briefwisseling.

⁴⁴ Ibidem, brief dd. 26-3-1958.

⁴⁵ Orgaan van het Instituut de la Salle, 46te jg., 1958-1959; voor het overzicht van de historische feiten en gebeurtenissen steunden wij ons voornamelijk op dit nummer van het tijdschrift.

MONUMENTEN BEPLAKKEN

In de 19de eeuw had men niet zoveel respect voor monumenten als nu het geval is. Dat kwam onder andere tot uiting in de stedelijke reglementering op het aanplakken. Al in 1856, kort nadat een technische revolutie het papier veel goedkoper (en ook minder duurzaam) gemaakt had, moest de overheid ingrijpen:

overwegende dat de ondervinding de noodzakelijkheid heeft bewezen het regt van plakken en het uitoefenen van het aanplakkersambt aen orde en politievoorschriften te onderwerpen.

Het *aanplakkersambt* mocht alleen uitgeoefend worden door personen die daarvoor een machtiging van het college van Burgemeester en schepenen in bezit hadden. Ze waren verplicht een door hen ondertekend exemplaar af te geven bij de politie die dat inschreef in een register. De plakbrieven moesten van een stadstempel voorzien worden en, niet onbelangrijk, er viel een taks (*regt*) op te betalen. Dat was dus de voorloper van de latere takszegels die tot voor enkele jaren iedere affiche moesten “sieren”.

De meeste *plakschriften* betroffen openbare verkopen. Die mochten steeds aangeplakt worden op de te verkopen gebouwen, op de plaatsen waar de verkoop gebeurde en bij de instrumenterende notarissen. En verder: *insgelyks zullen de plakschriften van schouwtoneelen, concerten en bals mogen aengeplakt worden op den muur der lokalen voor het geven dezer feesten en verlustigingen bestemd.* Bij deze laatste was er in het reglement nog geen sprake van een taks.

Het college gaf daarbij een gedetailleerde lijst aan van de plaatsen *aangewezen voor het aanplakken der plakschriften met uitsluiting van alle andere.* Hier bij valt het op dat vooral openbare gebouwen die we nu monumenten noemen, in aanmerking kwamen. Zo vinden we in de eerste wijk (de Kuip) onder de negen aangewezen plaatsen, slechts twee privé achtermuren (vermoedelijk zijgevels van hoekhuizen) en een afsluitmuur. Het lijstje bevatte verder: de voorgevel van het Groot Vleeshuis, *ten voete van het Belfroot*, de

voorgevel van het oud Burgerlijk Gerechtshof in de Volderstraat, de voorgevel van het Klein Vleeshuis in de *Kortedagstege*, de voorgevel van de Sint-Jacobskerk en de Sint-Niklaaskerk (voor zover er bij die laatste kerk nog ruimte was tussen de aangebouwde en omringende huizen). In de andere wijken waren de monumenten dunner gezaaid, maar ook daar was het van hetzelfde laken een pak. Zo werd de *Berg van Bermhartigheid* en de gevel van de kort nadien afgebroken Predikherenkerk *by het brugsken* in de 2de wijk toegetakeld. Ook de stadspoorten waren voor de hand liggende en uitverkoren plaatsen. De akten van de burgerlijke stand mochten verder als naar gewoonte *op de twee zijden van den ingang van het stadhuis langs de Hoogpoort, aangeplakt worden*.

Maar om het netjes te houden...: Niemand mocht de *plakschriften af trekken, bemorsen of onleesbaar maken* en de aanplakkers moesten bij het aanplakken de oude affiches zoveel mogelijk bedekken of aftrekken.

Luc DEVRIESE

Bron: Reglement over de plakschriften en de aanplakkers van 25 februari 1856. In: DRYOEL, J., *Ville de Gand. Réglements de police avec le texte Flamand*, Gent, 1883, p. 291-303.

VOOR U VERZAMELD UIT 31.600 EDITIES VAN DE "GAZETTE VAN GENT".

DE VERPLAATSING VAN DE KRUIDTUIN DEEL 1 1865 -1897

18 mei 1865

Nu het fraai weder elkeen tot de wandeling uitlokt, raden wij onze stadsgenoten aan hun stappen te wenden langs de Akkergem- en Bijlokevesten, waar alles als het ware een volledige herschepping heeft ondergaan. De boulevard achter Akkergem is zo goed als voltrokken. De brede wandelbaan strekt zich uit van de Coupure tot aan de Leie achter de Bijloke, waar het liefdadig werk van de nieuwe zaal in het burgerlijk hospitaal met spoed wordt voortgezet.

We hebben een gedrukt en breedvoerig voorstel ontvangen van het schepencollege aangaande de overbrenging van de *botanieke hof* aan de Baudelo naar de Bijlokemeersen, daar waar nu de schijfschieting van de burgerwacht bestaat.. Men kent de werken welke tijdens de katoencrisis in de Bijlokemeersen wer-

den aangevangen. Het schepencollege denkt dat het niet alleen voor de godshuizen maar ook voor de stad noodzakelijk is dat aan deze werken de nodige vollediging wordt gegeven. Die zou enerzijds bestaan uit het leggen van een brede rondwandeling van 1007 meter, uitgaande van de brug nabij het Koe-poortje, om de Leie in al haar kronkelingen te volgen tot aan de Zwanenhoek, en anderzijds het inrichten van een square of *Engelse hof*.

Een andere reden welke men nog dient in acht te nemen is, dat door de ligging zelf de meersen niet bestemd schijnen om een fabriekswijk te worden.

In april 1864 heeft de heer Burggraave het voorstel gedaan om de *botanieke hof* of kruidtuin van de Steendam naar de Bijlokemeersen over te brengen. Volgens hem voldoet de hof niet meer aan de vereisten van de wetenschap en bovendien is hij slecht gelegen. De nijverheidsgestichten die hem omringen verhinderen de groei van de gewassen en de grote bomen sterven er af.

De Godshuizen zouden door die aanleg hun eigendommen merkelijk in waarde zien vermeerderen, vermits daardoor kopers en bouwers zullen aangelokt worden en de centrale apotheek van het hospitaal zou een zekere winst vinden in de voortbrenging in het groot van geneeskundige kruiden.

De aanleg van de nieuwe hof zou 24 000 frank kosten. Wel is het zo dat het ontwerp van verplaatsing van de kruidtuin in de stad weinig of geen bijval ontmoet.

22 september 1881

De heer Van Hulle, sedert 1858 hoofdhovenier van de kruidtuin der hogeschool van Gent aan de Baudelohof bij Sint-Jacobs, heeft gedurende zijn lange loopbaan kunnen vaststellen, dat het daar onmogelijk is volmaakte teelten te bekomen, wegens de ligging in het midden van de stad, omringd door fabrieken.

Hij verzette zich daartegen en reeds in 1865 werd op zijn verzoek een commissie benoemd die gelast werd met het vraagstuk van de verplaatsing. Ondertussen heeft zich een ander terrein aangeboden. De stad werd voor de prijs van één miljoen eigenaar van omtrent 43 ha gronden van de citadel. Een plaats van 8 ha werd voorbehouden om er een openbaar park te maken.

In zijn beschrijving van het tegenwoordige park van de citadel noemt de heer Van Hulle de kazerne die men er in het midden meent te moeten behouden, afzichtelijk en ongezond. Het is op de plaats waar de kazerne zich bevindt dat hij de nieuwe kruidtuin wenst te zien inrichten.

De kazerne maakt een vlek in het schone park. Door die te doen verdwijnen zou men plaats genoeg hebben en men zou het park aldus op waardige wijze voltooien.

Maar hoe die afgeschafte kazerne vervangen? De oplossing ligt in het overbrengen naar het *Rasphuis* aan de Coupure, een gesticht voor gevangenen dat naar het schijnt weinig bevolkt is en waarvan de opgesloten naar andere steden

kunnen worden overgebracht. Heel dat beluik beslaat 4 ha en zou desnoods met weinig kosten nog kunnen vergroot worden.

Het is trouwens goed dat de kazernen een weinig verspreid liggen en de inwoners van Akkergem zouden niets beters wensen, want een kazerne zou leven brengen in deze enigszins verlaten wijk.

Voor de verwezenlijking van die ontwerpen is echter de tussenkomst nodig van de ministeries van oorlog, onderwijs en binnenlandse zaken, maar met wat goede wil kunnen die het wel eens worden.

De heer Van Hulle wil in het park van de citadel een wintertuin inrichten en verder een museum, een hofbouwschool, een laboratorium, een oranjerie, een woning voor de teeltoverste, een loge voor de portier, een grote koude broeikas, lage broeikassen, een aquarium, afdaken, paviljoenen, standbeelden, vijvers, enz.

Volgens de berekeningen van de heer Van Hulle zou dat een uitgave vergen van 472 000 tot 550 000 frank, natuurlijk over verscheidene dienstjaren te verdelen. Het tegenwoordig personeel zou nagenoeg toereikend zijn voor het onderhoud van de teelten. Met de uitgave van een goed half miljoen kan Gent een wandeltuin bezitten welke aan de eisen van de wetenschap beantwoordt.

De gedachte van de verplaatsing van de kruidtuin naar de citadel en de overbrenging van de kazerne naar de Coupure kan voldoening krijgen en zou zeker bijdragen om de wijk van de Kortrijksepoort veel te verfraaien en te veraangename.

17 maart 1882

De Kortrijksepoort wordt met dit prachtig weder druk bezocht en dat verwondert niet. Het is de gezondste en tevens de schoonste kant van de stad. De hof is oprecht aangenaam en de grotten die men er gemaakt heeft zijn schoon en eigenaardig.

De tuin is vooral uitmuntend geschikt voor kinderen die er naar hartelust kunnen lopen en spelen, berg op en berg af. De moeders zullen wel doen hun geliefde kleuters daar te brengen gedurende hun speeluren. Er is geen gevaar voor paarden en rijtuigen en men kan er, na moe gelopen te zijn, uitrusten op de banken.

Waarom komt het niet in de geest van één of andere ondernemende persoon op, aan de stad de vergunning te vragen om aldaar een dienst in te richten van kinderspelen en rijtuigjes, gelijk dit bestaat in verscheidene steden in Frankrijk? Waarom krijgt niemand de gedachte er een melk- en wafelhuis op te richten? Wij denken dat daar geld mee te winnen is.

Zonder deze instellingen blijft niettemin de hof van de citadel zeer aantrekkelijk wegens de vrijheid die men er geniet. In de kruidtuin aan de Baudelo mag niemand gaan die voorzien is van een korfje of mandje. Bijgevolg kan een

moeder of dienstmeid daar niet het minste eten voor de kinderen meebrengen. De kleintjes zelf mogen er niet lopen en met niets spelen. Kortom, het is een strenge wandelplaats, niet geschikt voor het lustig volkje dat zo zeer van ongedwongenheid houdt en zo gaarne zijn armen open heeft. Niets van die dwang in de tuin van de citadel. Geen wonder dus dat iedereen met kinderen er gaarne naartoe komt.

31 juli 1882

De heer Van Hulle toonde eerder de noodzakelijkheid aan van de verplaatsing van de kruidtuin naar de kazerne van de citadel. Hoe schoon men die tuin ook maakt, hij zal altijd ontsierd zijn door het bestaan van de kazerne in het midden, waarvan de lelijke muren langs alle kanten zichtbaar zijn. Het schijnt dat men zich in hogere bestuurskringen met de kwestie van de nieuwe kazerne bezig heeft gehouden en die zou gebouwd worden tussen de brug over de Schelde aan Terplaten en de Sint-Lievenspoort. De verplaatsing van de kruidtuin naar de citadel zou de vergroting van het atheneum aan Baudelo toelaten.

29 oktober 1888

De heer De Bruyn, minister van landbouw, nijverheid en openbare werken, heeft zaterdag een bezoek gebracht aan onze stad. Vergezeld van verscheidene volksvertegenwoordigers heeft hij de lokalen van de hofbouwschool bezocht welke werden ingericht in de normaalschool aan de Heuvelpoort.

15 november 1891

Bij de tentoonstelling van de chrysanten die zondag in de Casino op de Coupure geopend wordt zal nog iets anders te aanschouwen zijn, namelijk ons zo fraai en vergroot *Volkspark*, volledig in tekening wel te verstaan en van de hand van de heer Van Hulle, ere-opzichter van de stadsbeplantingen.

Men weet met welke moeite, vakkennis en werkzaamheid de heer Van Hulle, toen hij nog in dienst was, het oorspronkelijk plan opvatte en gedeeltelijk uitvoerde. In 1881 liet hij zelfs een derde druk met gekleurd plan over de kwestie verschijnen. Zijn schepping heeft zich intussen ontwikkeld en draagt iedereen goedkeuring weg.

Hoe jammer dat men tevens zijn voorstel niet heeft kunnen uitvoeren om in het park de nieuwe plantentuin over te brengen. Hoe heerlijk zou deze daar reeds prijken, terwijl hij nu aan de Baudelo onvermijdelijk in zulke mate aan het verkwijnen is en als verstoteling behandeld wordt, dat de zaak betreurenswaardig mag genoemd worden.

Intussen heeft de heer Van Hulle, voor het geval men zijn eerste voorstel niet zou volgen, zijn berekening ten aanzien van de vergroting geheel anders opge-

vat. De bestaande buitenkring van het park behoudt hij ongeschonden en verbindt hij enerzijds aan de statie van Sint-Pieters-Aalst en anderzijds aan het middendeel, na de mogelijke verdwijning van de kazerne die zich daar heden bevindt. Zonder onnodige en kostelijke veranderingen bekomt hij zo een wezenlijk groots geheel.

Het plan stelt onder andere ook voor, over de gapende opening aan de *Zwitserse Hut* een uitzichttoren met plat dak te bouwen, toebehorend aan een ruïne, van waarop men voor enige centiemmen van een heerlijk panorama in alle richtingen zou kunnen genieten, zonder enig gebouw of wat dan ook zulks zou kunnen verhinderen.

Maar dat is enkel bijzaak. Het geheel van de heer Van Hulle's nieuwe arbeid verdient in aanmerking genomen te worden en wij drukken de wens uit dat bevoegde mannen worden aangesteld om er hun oordeel over te vellen. Alles wat het verfraaien van de stad betreft verdient in hoge mate de belangstelling van het stadsbestuur.

19 juli 1893

Onder de titel *Promenades horticoles au Parc de Gand et dans les plantations publiques en général* heeft de heer Van Hulle, ere-professor bij de rijkshofbouwschool van Gent en ere-hovenier van de kruidtuin der hogeschool, een merkwaardig werk geschreven dat niemand onverschillig laat wat het verfraaien van de stad betreft.

Het is in vier delen gesplitst. Het eerste handelt over de beplantingen van de stad, het tweede over de boulevards en squares, het derde over de kruidtuin en het vierde over de openbare wegen. Het werk is opgeluisterd met prachtige platen, plans van de verschillende squares, het park zoals het nu is en hoe het zal zijn wanneer de citadel verdwenen is.

In een boeiende schrijftrant verhaalt hij alles wat in de laatste tijd in Gent werd verricht om de stad aangenamer, fraaier en gezonder te maken en hij wijst ook op hetgeen in die zin in andere steden reeds geschiedde.

Het is nog niet zeker wat het park moet worden, maar zoals het voor het ogenblik is en nog verder zal worden verbeterd, zullen degenen die het doorwandeld hebben zich niet kunnen beklagen dat het stedelijk bestuur hier niet al het mogelijke heeft aangewend in het belang van de ganse bevolking.

De heer Van Hulle vestigt de aandacht op verbeteringen die gemakkelijk kunnen worden verwezenlijkt. Van dit nuttig boekwerk willen we een Vlaamse vertaling zien verschijnen. Het zou een goed prijsboek zijn voor de leerlingen van onze talrijke stadsscholen.

Om zijn vele initiatieven en zijn volhardend aandringen verdient de heer van Hulle in hoge mate de dank van zijn medeburgers.

13 oktober 1896

De staat onderhandelt tegenwoordig over de verplaatsing van de kruidtuin van de Baudelo. Er is kwestie van een grond aan te kopen welke toebehoort aan de Godshuizen nabij de velodroom, Godshuizenlaan.

15 december 1896

Een commissie bestaande uit de heren Braun, burgemeester, Bruneel, schepen en twee afgevaardigden van de staat, de heren Mac-Leod en de bouwkundige Cloquet, is gelast met het treffen van een overeenkomst voor de verplaatsing van de kruidtuin. Tot heden werden de volgende plaatsen voorgesteld:

- de velodroom aan de Godshuizenlaan;
- het buitengoed van de heer Bracq in de Meersstraat buiten de Kortrijksepoort;
- de huidige dierentuin;
- de eigendom van de heer Wolters in de Heirmis;
- het middendeel van het park van de citadel.

12 januari 1897

In de zitting van de stedelijke raad gaf de heer burgemeester inlichtingen over de kruidtuin die op de huidige plaats zou afgeschaft worden. De heren van de commissie hebben een verslag opgemaakt waarin zij de voordelen en de ongemakken aantonen welke de verschillende plaatsen die zij bezocht hebben opleveren, met het oog er de nieuwe kruidtuin onder te brengen.

De Godshuizen stemmen er niet in toe de gronden naast het wezenhuis te verkopen omdat het de enige zijn voor de uitbreiding van hun instellingen.

De kazerne van de citadel is eigendom van de staat, die er 1 miljoen frank voor vraagt. De dierentuin zou omtrent evenveel kosten.

De commissie heeft naar het schijnt besloten de eigendom van de heer Wolters aan te kopen. Hij levert aan de bevolking het voordeel op, een park te kunnen openstellen van 7 ha, dat schone verzamelingen gewassen bevat en waarvan men de gebouwen gemakkelijk kan gebruiken voor de uiteindelijke bestemming.

17 januari 1897

Als gevolg van de tegenkanting welke het ontwerp ontmoet om de kruidtuin in te richten op de eigendom van de heer Wolters in de Heirmis, heeft de heer burgemeester zich onmiddellijk begeven bij de heer Vandenpeereboom, tussentijdse minister van oorlog, om te trachten overeen te komen voor wat betreft de citadel.

Het vroegere schepencollege had daarover reeds onderhandeld, doch moest er van af zien doordat de staat 1 400 000 frank vroeg, plus 2 ha grond voor het

bouwen van de nieuwe kazerne. Ditmaal vroeg de heer Vandenpeereboom 2 miljoen!

Op levendig aandringen van de heer burgemeester sloeg hij 500 000 frank af en voegde er aan toe dat dit zijn allerlaagste bod was. Het kapitaal zou betaalbaar zijn in tien jaarlijkse aflossingen zonder intrest. De nieuwe kazerne zou 3 miljoen kosten.

De uitgave voor de verplaatsing van de kruidtuin zou dus evenveel kosten als de gehele verfraaiing van het centrum van de stad!

De heer Vandenpeereboom heeft ook voorgesteld heel het park te kopen voor 4 miljoen en er de nieuwe kazerne te bouwen. Men ziet van hier hoe zoiets door onze bevolking zou worden onthaald!

20 januari 1897

Het stedelijk bestuur onderzoekt thans ernstig of het niet mogelijk zou zijn de nieuwe kruidtuin op te richten op de grond langs de Fortlaan en de Kleistraat. De *Belvédère* zou dan in een hof van ongeveer twee hectare vallen en begrensd worden door broeikassen en nette gebouwen, bestemd voor de leergangen in de kruidkunde.

Een deel van het huidige park zou een afhankelijkheid worden van de kruidtuin en ter beschikking van de leraars worden gesteld. Dit moet echter geheel en al publiek blijven. Men zou zich vergenoegen met er zeldzame bomen te planten, nodig voor de leergangen over de bomenteel.

1 februari 1897

De bevoegde commissie heeft nogmaals het vraagstuk over de nieuwe kruidtuin onderzocht. Zij zou wel voor de plaats van de *Belvédère* zijn, op voorwaarde dat het park als *arboretum* ter beschikking van de staat zou worden gesteld. Deze week zal andermaal over de kwestie worden vergaderd.

7 maart 1897

De bestuurs- en toezichtsraad van de staatstuinbouwschool heeft aan de gemeenteraadsleden een brief gestuurd waarin gewezen wordt op het grote nut, de nieuwe kruidtuin in de nabijheid van de hofbouwschool te hebben. Het bezoek aan deze tuin, onder leiding van het onderwijzend personeel, is voor de leerlingen het meest praktische onderricht, iets wat onmogelijk wordt als hij ver afgelegen is.

De commissie hoopt dat deze beschouwingen gunstig onthaald zullen worden en de gemeenteraad in deze zaak nogmaals een blijk van belangstelling zal willen geven voor alles wat het onderwijs betreft.

10 maart 1897

De heer Massau deed in de zitting van de stedelijke raad verscheidene praktische redenen gelden om de kruidentuin niet in de Heirnis op te richten en verklaarde zich voor het middelpunt van het park, thans gebruikt door de kazerne. Hij beweerde dat de gelegenheid nog nooit zo gunstig is geweest om tot de afschaffing van de ongezonde kazerne te geraken. Bijgevolg vroeg hij de verdaging van de stemming, totdat de definitieve beslissing over de aankoop van de kazerne door de stad zal gevallen zijn, wat hoogstens twee of drie maanden zal duren.

De heer burgemeester verklaarde dat het bijzonderste dat hij van de tussentijdse minister van oorlog onthouden heeft is, dat hij vast besloten was alle kazernen in Gent te vernieuwen. Eens de stad de kazerne heeft kunnen aankopen, wil hij dat die gronden geld opbrengen door de oprichting van *guinguettes*, melkhuizen en zelfs zomercircussen. De raad stemde eenparig voor de verdaging.

10 mei 1897

De bevoegde commissies van de kruidentuin stellen voor niet met de staat te onderhandelen over de verkoop van de citadel aan de prijs van 1 miljoen en het schepencollege te machtigen de eigendom Wolters aan te kopen, indien binnenkort aan de raad geen nieuwe voorstellen worden gedaan met betrekking tot de citadel.

Indien de kazerne in het park kan worden ingelijfd voorziet het algemeen plan van het schepencollege dat het middendeel van het park geheel open zou blijven om er een zeer grote vijver te maken, gespijsd bij middel van het water van de Schelde.

De kruidentuin zou ingericht worden op de plaats waar zich nu de zwanenvijver bevindt. Een oppervlakte van 1 ha 80 a 70 ca zou van het park worden afgenomen en aangevuld worden door een oppervlakte van 1 ha, te nemen van de lage gronden, gezegd *Montagnes Russes*. De kruidentuin zou aldus ongeveer 3 ha beslaan, geheel in de nabijheid van de hofbouwschool van de staat.

De kosten worden gerekend op ongeveer 1 125 000 frank, het miljoen voor de aankoop van de citadel inbegrepen.

11 mei 1897

In de stedelijke raad werd de bespreking over de verplaatsing van de kruidentuin verder gezet.

De heer Bruneel: "Ik bestrijd het voorstel van de heer De Baets, de eigendom van de heer Wolters aan te kopen om een openbaar park in te richten in een vreemde gemeente, met al de lasten die zulke inrichting meebrengt. Het schepencollege kan het voor de kruidentuin benutten, maar anders niet."

De heer Hallet: “Ik deel deze zienswijze. De plaats is te ver afgelegen, moeilijk bereikbaar voor het publiek en ze wordt weinig of niet bezocht. Ik stel voor de kruidentuin in te richten in het park, met bijvoeging van een oppervlakte grond. Desnoods zou men het speelplein kunnen afschaffen.”

Verscheidene leden: “Schaf dan heel het park af!”

De heer Hallet: “Het dient voor lawntennis en voetbal. Er spelen daar steeds minder kinderen.”

De heer Bartsoen: “Maar de zondag en de donderdag zijn er honderden!”

De heer Cambier: “Ik ben verwonderd dat er niet meer gesproken wordt over de Bijlokemeersen, de eerste plaats welke voor de kruidentuin werd aangeduid. Ik vraag de herneming van die onderhandelingen en een nauwkeurig onderzoek omtrent het park van de citadel.”

De heer De Baets: “De kazerne van de citadel is onbewoonbaar. De regering zegt nu dat we de kazerne kunnen krijgen mits betaling van 1 miljoen, omdat zij denkt dat wij deze plaats moeten hebben voor de kruidentuin. Laat ons de eigendom Wolters aankopen en de regering zal niet langer zulke hoge toon aanslaan, vooral wanneer door het openbaar maken van de verslagen van generaal Jenaert en de krijgsgeneesheer Delrue bewezen wordt dat het onmenselijk is onze zonen of broeders nog langer in zulke vochtige hollen te huisvesten.”

De heer Dubois: “Reeds in 1864 heeft de heer Burggraave in de raad het voorstel gedaan om de kruidentuin naar de Bijlokemeersen over te brengen. Dit voorstel ontmoette zoveel bijval dat het schepencollege het overnam. Het bleef echter bij dat beginsel ten gevolge van de financiële moeilijkheden. Het terrein is nog steeds uitmuntend geschikt voor de kruidentuin en veel beter dan de eigendom Wolters.”

De heer Van Beveren: “De grond in de Bijlokemeersen is veel slechter dan het park Wolters en totaal ongeschikt voor een kruidentuin. Het terrein is reeds omringd door een groot getal huizen en een nijverheidsgesticht welke men zou moeten afbreken.”

Uiteindelijk werd een nieuwe verdaging aangenomen met 19 stemmen tegen 16 en 1 onthouding, wat bewees dat het schepencollege over deze zaak heel verdeeld is.

5 juni 1897

Er is nog steeds geen oplossing voor de kruidentuin. Men zoekt naar een uitgestrektheid in de omtrek van het park maar de grond is daar zo peperduur, dat de oprichting van de kruidentuin er het dubbele zou kosten van deze in de Heirmis. Daarbij zou men dan aan de Kortrijksepoort twee parken naast elkander hebben. Dat ware de ene wijk alles geven en de andere niets...

19 oktober 1897

De nieuwe kruidtuin zal misschien toch in het park tot stand worden gebracht. De onderhandelingen met de regering over de aankoop van de citadelkazerne duren voort en indien deze door de al te hoge eis van de staat moesten mislukken, zou de plaats van de *Belvédère* of de eigendom van de heer Carpentier nabij de statie Gent-Sint-Pieters bepaald worden aangeduid om er de plantentuin in te richten.

14 december 1897

Men weet dat de staat vroeger voor de kazerne in het park de *kleinigheid* vroeg van 1 miljoen. Nu is men het eens geworden voor 700 000 frank, waarvan 500 000 frank door de staat reeds betaald werd voor de afkoop van het justitiepaleis. De stad zal ook de grond afstaan gelegen nabij de kazerne van de Kattenberg. De kazerne wordt verlengd en er komt een prachtige dreef van het park naar het Sint-Pietersplein, die al de kroegen zal doen verdwijnen welke zich thans in de Dekstraat bevinden. De gemeenteraad heeft dit voorstel aangenomen. Misschien wordt de *Provinciale Tentoonstelling* van 1899 wel ingericht op de gronden welke nu nog door de kazerne van de citadel zijn ingenomen. De kruidtuin wordt overgebracht naar het park, maar niet op de gronden van de citadel. Men zal hem inrichten langs de kant van de Ledeganckstraat. De 3 hectare zijn voldoende, aangezien het park als *arboretum* zal dienen. De 6 en een halve ha grond van de citadel zullen bij het park worden ingelijfd.

Erik DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit “De Gentse citadel en het Citadelpark - deel 1 (1819-1907)”, 340 pagina’s en “Sint-Pieters-Aalst, Sint-Pieters-Aaigem en Sint-Denijsplein - deel 1 (1819-1901)”, oktober 2004, uitgaven in eigen beheer.

ENKELE HERINNERINGEN IN VERBAND MET JEAN RAY

Wij woonden in de parochie van Sint-Jacobs in de toenmalige Steurstraat die nu de Penitentenstraat heet. Ons huisnummer was 7. Hoeks aansluitend bij de Steurstraat was er de Wolfsteeg, niet de Wolfstraat, want de steeg was nog niet volgebouwd, verre daarvan. Ze gaf langs één kant uit op de Baudeloostraat, langs de andere op de Steurstraat, en maakte dus een bocht van 90 graden. Het huis van Jean Ray lag in het gedeelte dat parallel was met de Steurstraat, en naast zijn huis was het einde van de steeg in de richting van de Baudeloostraat nog onbebouwd: daar lag een stuk grond, zand, aarde, steenbrokken, afval en onkruid. De onbebouwde percelen vormden de hoek van de Wolfsteeg en de Baudeloostraat. De steeg was een aardeweg met voetpaden.

Mijn vader was teruggekomen uit gevangenschap, waar hij tijdens de eerste wereldoorlog veertig maanden als politieke gevangene in Duitse kampen had gezeten. Ik was in 1920 zes jaar oud, maar wist al heel goed wat mijn moeder en mijn vader samen bespraken. Mijn moeder was onderwijzeres en mijn vader een intellectuele flamingant die als verzekeringsmakelaar het brood van zijn gezin verdiende. Wij waren arm, “zoals alle eerlijke mensen die de oorlog hadden meegemaakt”, zo zei men in onze familie. Als journalist had mijn vader sedert 1900 op eigen kosten al zeer veel gepubliceerd, en zou na de oorlog nog enkele jaren daarmee doorgaan. We hoorden hem altijd zijn gedachte zeggen. Zo wisten mijn twee broers en ik -niet het na de oorlog geboren zusje dat nog te klein was- dat onze vader een hekel had aan Jean Ray. De familie De Cremer woonde vlakbij, in een huis schuin achter het onze. Langs de binnenkoer zagen we het liggen. Vanuit mijn slaapkamer op de eerste verdieping konden we in zijn huis kijken. Maar nooit heb ik iets gezien met betrekking op de bewoners van het huis.

Ik wist nochtans dat hij een dochter had. Ze heette Lulu en was ongeveer mijn leeftijd. Ik was jaloers op haar omdat zij altijd prachtige strikken in haar haar droeg. Ze had mooi, lang, gekruld blond haar, dat mocht loshangen terwijl het mijne altijd moest gevlochten worden.

Mijn vader had een hekel aan Jean Ray voor allerlei redenen die alleen kunnen verklaard worden met betrekking op de tijd van toen.

Jean Ray was een neef van Anseele, en door mijn vader en zijn vlaamsgezinde vrienden van 1900-1914 werd Anseele een biefstuksocialist genoemd. Zij namen het hem kwalijk dat hij een soort misprijzen voor de intellectuele flaminganten toonde en -volgens hen- niet begreep dat het volk eerst en vooral zijn eigen taal moet kunnen gebruiken, naar school gaan, en in het Vlaams in het leger dienen en desnoods voor het gerecht verschijnen. Dat Jean Ray de neef

van Anseele was bracht hem in hetzelfde kamp. Onze ouders zegden dat niet uitdrukkelijk, maar we begrepen dat wel.

We hoorden steeds dat “Ze”, d.w.z. de socialisten, te weinig idealistisch waren met betrekking tot de “ontvoogding van de Vlamingen op het gebied van onderwijs en sociale rechten”.

Dan was er ook nog het feit dat Ray het blijkbaar niet te slecht had gesteld tijdens de Duitse bezetting. Zoiets leidt vaak tot vooroordelen. Ik heb mijn vader niet horen beweren dat Jean Ray politiek een dubbelzinnige houding had gehad, maar een kind voelt alles, maakt vergelijkingen en trekt conclusies. Had Jean Ray onder de bezetting in kranten geschreven? Na de oorlog schreef mijn vader hevig verontwaardigde artikels over Belgen die gecollaboreerd hadden en misschien rekende hij Jean Ray daarbij. Zovele jaren later hebben deze feiten geen belang meer, en ze te achterhalen heeft geen nut.

In die zelfde na-oorlogse jaren had ik wel zin om met Lulu kennis te maken, maar in die tijd liepen de kinderen niet op straat, en je moest voor alles een toelating vragen. Op straat spelen mocht niet. Ik wist dat ik de toelating niet zou krijgen.

Ik heb Lulu in 1996 ontmoet in het Museum Vanderhaeghen bij de tentoonstelling over Gentse schrijvers, “Van Buysse tot Brusselmans”. Daar was er veel te zien over Jean Ray. Ik sprak haar over haar strikken en haar mooi haar, maar ze ging er niet op in. Ik had ook niets bijzonders te vertellen. Voor de generatie van mijn ouders, die beiden van een opvoeding als onderwijzers hadden genoten, mijn vader vóór en mijn moeder rond 1900, schreef Jean Ray geen echte literatuur. In Amerika noemde men zulke boekjes dime-novels, romannetjes van vijf cent. Daarom deden ze zich niet de moeite om hem te lezen, en het vooroordeel bleef bestaan, omdat er zoveel “beters” te lezen was en zij het zeer druk hadden.

Het huis waar Jean Ray woonde bestaat nog. Als ik vrienden en belangstellenden in de Wolfsteeg begeleid, dan doe ik dat eerst en vooral voor het heel mooie Art-Nouveau huis in de bocht, dat er toen al stond en nu nog.

In de bocht van de steeg waren beide straatkanten al bebouwd.

Naar de Baudeloestraat toe staan nu twee bescheiden huizen, waarvan het ene of het andere dat van Jean Ray kan zijn. Men zou vanuit de lucht of met metingen moeten uitmaken welk van de twee langs de achterkoer herkenbaar is, of vanuit ons vroeger huis de zaak bekijken. Ons huis staat er nog steeds, onveranderd.

Er is nog een interessant huis in de buurt. Anseele was heel vlakbij geboren, in het kleine Amalbergastraatje, dat parallel met de Steurstraat (nu Penitentenstraat) tussen deze straat en de Ottogracht ligt. Jean Ray zelf was geboren in de Ham.

Livina VERSCHOORE-SEVENS

GENTSE MEMORIEDAGEN: 28-29-30 JULI

28 Juli 1436

De Gentenaars die met Filips de Goede deelnemen aan de expeditie van Calais tegen de Engelsen, geven blijk van veel pretentie en weinig moed. In de nacht van 28 juli laten zij hun Vlaamse strijdgenoten in de steek en muizen er van onder, hun oorlogsmateriaal en levensmiddelen achterlatend.

Die “Calesreyse” is een van de minst brillante bladzijden uit de annalen van de Gentse gemeentelijke milities.

Een “affront” dat Filips de Goede hen nooit zou vergeven.

28 Juli 1579

Hembyze maakt zich meester van de macht in Gent.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2004 - N° 5 - pp. 329-330

28 Juli 1698

Criminaliteit is iets van alle tijden, zo ook in 1698 wanneer er maatregelen moesten genomen worden “ter causen dat binnen dese stadt is een groote menigte van vagabonden, ledighangers, beedelaers ende deughenieten, ten deele hier ghebleven sedert den lesten oorlogh ende ten deele oock toeghenomen van het platte land ter occasien van de schaersheyt van de levensmiddelen aldaer”.

28 Juli 1785

“De Gazette van Gend” meldt dat Blanchard “de eerste sterveling die de zee heeft durven overvliegen”, aanvaard heeft te Gent “eene luysterrijke proefneming te doen met zyne Lochtbal.”

28 Juli 1818

Ook vroeger kon het hier al eens zéér warm zijn. Dat was het geval op 28 Juli wanneer -een unicum- de vertoning in de schouwburg niet kon doorgaan “à cause de la grande chaleur”.

28 Juli 1822

Geboorte van Joseph de Hemptinne.

Een figuur die een belangrijke rol gespeeld heeft in Gent. Hij ging tot zijn 14 jaar naar school en kwam dan met zijn broers in het vaderlijk textielbedrijf.

Joseph de Hemptinne.(1822-1909). Rond 1860.

Zijn vader sterft als Joseph 26 jaar is en hij krijgt daardoor een grote verantwoordelijkheid in het familiebedrijf. Zijn nonkel, de gekende industrieel Ferdinand Lousbergs, sterft in 1859 en Joseph neemt de leiding over van het hoofdbedrijf dat gevestigd was op de Reep. Waar eens deze fabriek stond is nu het St-Bavo-Instituut.

Hij gaat wonen in het prachtig herenhuis van zijn overleden nonkel in de Keizer Karelstraat, en ook het buitenverblijf van deze laatste in Maaltebrugge komt in zijn bezit.

Joseph de Hemptinne zou hier een belangrijke rol spelen op het politiek vlak. Zijn extremistisch, compromisloos katholicisme bezorgde hem veel vijanden. Hij was trouwens de onbetwistbare leider van de Gentse Ultramontanen. Heel zijn leven zou door deze houding bepaald worden. Het begon al vroeg, want toen hij trouwde ging hij op huwelijksreis naar Rome waar hij in privé-audiëntie ontvangen werd door Paus Pius IX.

In 1853 was hij medestichter van het dagblad "Le Bien Public" dat het strijdblad werd van de Ultramontanen.

In 1856 werd hij verkozen tot provincieraadslid, maar hij weigerde de grondwettelijke eed af te leggen omdat, volgens hem, de grondwet in strijd was met 2 pauselijke encyclieken.

Dat Joseph de Hemptinne een katholiek was zoals er nu geen meer bestaan mag o.m. blijken uit het feit dat hij ieder jaar een reis naar Rome ondernam. Twee van zijn zonen werden Pauselijke Zouaven en een ervan werd later Abt van de Abdij van Maredsous. Zijn oudste dochter werd Carmelietes in Oudenaarde en zijn jongste dochter werd abdis in het klooster van Solesmes in Frankrijk.

Het zou niet billijk zijn geen aandacht te besteden aan andere realisaties van Joseph de Hemptinne. Hij was een van de leidende figuren van de St-Vincen-tiusgenootschappen.

In 1863 kocht hij van het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen de huizen van het Poortackercomplex en schonk ze aan de Zusters van de Aanbidding. Hij was één van de 4 stichters van de St-Lucas-Tekenschool en hij was, samen met zijn vriend Baron Béthune, een van de promotors van de neo-gotiek.

Joseph de Hemptinne overleed op 21 Januari 1909 op 87-jarige leeftijd en werd begraven op het kerkhof van Mariakerke.

28 Juli 1842

Geboorte van Gustave Carels.

Na de dood van zijn vader zette hij, samen met zijn broer Alphonse, het gekende bedrijf verder.

Hij werd door zijn werkvolk gevreesd en bewonderd. Gevreesd omdat hij er niet voor terugschrok hun voor het vuilste uit te maken, bewonderd omdat hij er evenmin voor terugschrok zelf de handen uit de mouwen te steken. Zijn bijnaam was "de Tjekke".

Vanwaar die zonderlinge naam? Wel, het gebeurde al eens dat het werkvolk sukkelde bij het verplaatsen of laden van zware machineonderdelen. Dan be-

gon hij hen uit te schelden voor leeggangers en slaphangers, trok zelf zijn vest uit, spuwde eens in zijn handen en commandeerde, de juiste maat in achtnemend: "Tjekkeu!". Was de operatie goed verlopen dan werden de leeggangers ineens toffe kerels.

Hij speelde een zéér actieve rol bij het totstandkomen van de Expositie van 1913, hij zou ze evenwel niet mogen meemaken, want hij stierf op 14 Juni 1911. Na zijn dood werd hij in het Expositiecomité opgevolgd door Burgemeester Braun.

Misschien minder gekend is het feit dat hij getrouwd was met Louise Moyson, de zuster van Emiel.

28 Juli 1850

Geboorte van architect Charles Van Rysselberghe.

Deze broer van de schilder Theo studeerde af aan de Academie in 1875.

Van 1882 tot 1911 zou hij er leraar van Architectuur zijn.

In 1879 werd hij benoemd tot stadsarchitect, een functie die hij zou vervullen tot in 1916.

Aan deze knappe architect hebben wij heel wat positieve verwezenlijkingen te danken.

Hij bouwde meer dan 20 stadsscholen en tal van sociale woningen. Zijn meest gekende realisatie is ons Museum voor Schone Kunsten, maar hij deed veel meer dan dat.

Charles van Rysselberghe (1850-1920).

Tussen 1880 en 1919 deed hij tal van restauratie- en aanpassingswerken in de Opera, o.m. bouwde hij in 1911 het kwartcirkelvormig gedeelte in de Schouwburgstraat.

Enkele andere realisaties (niet limitatief): het Klein Paleis van Justitie, het Conservatorium in de Grote Sikkel, de Andriesschool, hij stond architect Geirnaert bij bij de restauratie van het St-Jorishof, hij was een der drie architecten die belast werden met de restauratie van de Lakenhalle.

Hij was een der medestichters van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent.

Van 1886 tot 1907 woonde hij in de Loostraat, hij ging daarna wonen in een zelf gebouwd huis op de Astridlaan.

In 1919 ging hij in Nice wonen, niet voor lang evenwel, want hij overleed er op 30 april 1920.

28 Juli 1861

Geboorte van Remi Rooms.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2004 - N° 2 - pp. 118-122

28 Juli 1871

Geboorte van A.J.J. Van de Velde.

Deze gekende figuur werd door velen kortweg A. Jie.Jie genoemd.

Na schitterende studies aan het Atheneum werd hij in 1893 -hij is dan 22 jaar- aan onze Universiteit uitgeroepen tot Doctor in de Natuurwetenschappen met de grootste onderscheiding. Onder leiding van zijn promotor Prof. Mac Leod behaalde hij de Eerste Prijs in de interuniversitaire wedstrijd met een thesis over de kieming van zaadplanten..

Van 1893 tot 1899 was hij assistent bij de leergang Algemene Scheikunde. Na een stage aan het Institut Pasteur in Rijsel wordt hij benoemd tot Directeur van ons Stedelijk Laboratorium. Hij zou dit 32 jaar blijven.

Dit belette hem nochtans niet om terzelfdertijd ook actief te zijn in het onderwijs. Hij was leraar aan de Brouwerschool die, nadat hij er Directeur van geworden was, omgezet werd in het Hoger Instituut voor Gistingsbedrijven.

In 1920 wordt hij Professor aan de Landbouwhogeschool en in 1925 aan de Universiteit waar hij pharmacie, microbiologie en scheikunde der levensmiddelen doceert. Hij wordt gewoon hoogleraar in 1932 en ontvangt het emeritaat in 1941, maar... men komt hem toch maar terughalen in 1944.

Deze vriend van Leo Baekeland was een fenomenale werker. Hij publiceerde niet minder dan 682 studies en artikels over zeer uiteenlopende takken der wetenschap: scheikunde, biochemie, microbiologie, enzymologie, voedingsleer, plantenfysiologie, landbouw, onderwijs, opvoedkunde, wetgeving en meer dan 100 bijdragen over de geschiedenis der wetenschappen.

De bekroning van zijn carrière was de stichting van het Museum voor de Geschiedenis der Wetenschappen. Dat dit Museum er kwam is in hoofdzaak te wijten aan zijn onverdroten ijver en doorzettingsvermogen. Hij zou er trouwens de eerste Conservator van zijn.

Hij was niet alleen lid van talrijke geleerde genootschappen, zowel in binnen- als buitenland, maar ook van andere verenigingen, zoals bvb. het "Hooger Onderwijs voor het Volk".

Dat zijn interesse niet uitsluitend uitging naar de wetenschap moge blijken uit het feit dat hij, reeds zeer jong, armenbezoeker was van het "Gents Bureau voor Weldadigheid".

Oude Gentenaars zullen deze all-roundman misschien nog bezig gezien hebben op onze markten waar hij, onder het bange oog van de verkopers, stalen kwam nemen van melk en boter. Hij overleed schielijk op 17 April 1956. Met deze 85-jarige verdween een van die sympathieke Gentse figuren.

29 Juli 1233

Dood van Ferrand van Portugal.

Zie ook "Ghendtsche Tydinghen" - 2005 - N° 5 - p.348.

29 Juli 1486

Intrede te Gent van Maximiliaan van Oostenrijk.

Deze zoon van de Duitse Keizer Frederik III werd geboren te Wiener-Neustadt op 22 Maart 1459.

Hij was op 19 Augustus 1477 (hij was toen 18 jaar) in het huwelijk getreden met Maria van Bourgondië.

In 1482 werd hij hier aangesteld als "mainbourg" (zo iets als Regent). Deze aanstelling verwekte hier weinig enthousiasme, want men maakte zich niet veel illusies over deze in de eerste plaats "Archiduc d' Autriche, frivole, gaspilleur et colérique". De conflicten met de Gentenaars waren talrijk. Zij gaven hem de bijnaam van "Moneta" omdat hij altijd geld nodig had en zijn aanhangers de "Monetanen".

Bij de dood van zijn vader in 1493 volgt hij hem op als Keizer van Duitsland. Hij heeft geen tijd meer om zich bezig te houden met de Nederlanden en in 1494, wanneer zijn zoon Filips de Schone 16 jaar wordt, draagt hij de zaken aan hem over.

Na zijn intrede alhier in 1486 zouden wij hem hier 25 jaar later nog eens terugzien.

Hij was dan vergezeld van zijn dochter, de Regentes Margareta van Oostenrijk en van zijn kleinzoon Keizer Karel.

Maximiliaan van Oostenrijk stierf op 12 Januari 1519 en werd begraven in de Hofkirche van Innsbruck.

29 Juli 1492

Het Verdrag van Cadzand.

Werd te Sluis afgesloten tussen de Gentenaars en Maximiliaan van Oostenrijk.

Betekende een nederlaag voor de Gentenaars. Dit omvatte ook de afschaffing van de “Witte Kaproenen”.

29 Juli 1531

Dood van Lieven Van Pottelsberghe.

De geboortedatum van deze heer van Vinderhoute, Wissekerke, Merendree en ten Broucke is niet gekend. Hij stamde alleszins uit een aloude en rijke familie van het Land van Waas.

Hij was Raadsheer en Algemeen Ontvanger van Keizer Karel.

Talrijke kloosters en liefdadige instellingen konden genieten van zijn vrijgevigheid en van zijn mecenaat.

Op 25 Juli 1521 stichtte hij in het Klooster van de Hiëronymieten (Geeraard Duivelsteen) een Armenschool voor 10 kinderen die naar hun weldoener “Kinderen van Lieven Van Pottelsberghe” genoemd werden.

Van zijn eigen 5 kinderen stierven er 4, waaronder zijn zoon Florens, dood te Orléans waar hij Rechten studeerde.

Hij was voogd van het Kinderen Alynshospitaal en stond mede in voor de financiering van de wederopbouw ervan.

Ook de St-Michielskerk, zijn parochiekerk, mocht genieten van zijn vrijgevigheid. In 1510 schonk hij haar 6 klokken en hij liet de toren herstellen.

Hij woonde in het Hof van Vinderhoute in de Hoogstraat.

Hij stierf op zijn landgoed te Wissekerke en werd begraven in de Vinderhoutekapel in de St-Michielskerk.

Na zijn dood zette zijn vrouw, Livina Van Steenlandt, zijn werk verder.

Zij overleefde hem 32 jaar en werd dan bij haar man bijgezet.

Zie ook “Ghendtsche Tydinghen” - 1996 - N° 1 - pp. 31-34

29 Juli 1559

Opening in de St-Baafskathedraal van het 23e Kapittel van het Gulden Vlies. Het werd bijeengeroepen door Filips II; het zou trouwens de laatste keer zijn dat het Gulden Vlies verzamelde.

Ook het 7e werd gehouden in Gent, namelijk onder Filips de Goede in 1445.

29 Juli 1567

Inwijding van de nieuwe Zoute Spuye.

De “Zoute Spuye” en de “Zoete Spuye” werden gescheiden door het Sas van Gent.

Keizer Karel had de toelating tot de bouw ervan gegeven in 1549.

De werken waren beëindigd in 1563.

De Zoute Spuye stortte gedeeltelijk in op 1 Juli 1564.

De eerste steen van de nieuwe Zoute Spuye werd op 6 Mei 1566 gelegd door de Voorschepen Jan Damman.

29 Juli 1963

Het laatste concert van de Kuldere op de Koornmarkt.

Daarmee werd dan een 90-jarige traditie afgesloten en kwam er meteen een einde aan de fanfare die 105 jaar bestond. Ze werd immers gesticht in 1858 en 2 jaar later trok de toen 35-man sterke fanfare voor het eerst al spelend door Gent.

De fanfare van de Kulderkes (de Gentenaars gebruikten liefst het verkleinwoord) is van begin af altijd zeer populair geweest.

Aan de basis van haar jaarlijks optreden op de Koornmarkt lag een tragische gebeurtenis. In 1866 heerste hier voor de zoveelste maal een cholera-epidemie. De herberg “De Tente” op de Koornmarkt, uitgebaat door de familie De Pauw, bleef verdacht lang dicht. Toen men daar een kijkje ging nemen trof men er een 6-jarig wenend jongetje aan, aan het bed van zijn ouders. Zijn jonger zusje was gestorven op 18 Juli, de vader op 21 Juli en de moeder op 23 Juli. Het jongetje werd op de kosten van de Dekenij ondergebracht in het weeshuis dat toen nog gelegen was aan het Geeraard Duivelsteen. Men vergat deze geste van de Dekenij niet, en op haar aanvraag en uit dankbaarheid verzorgde de fanfare van de Kulderkes in 1873 het slotconcert van de Gentse Feesten op de Koornmarkt. Daarmee werd een traditie ingezet die, zoals reeds gezegd, 90 jaar zou duren.

Maar het was niet alleen op de Koornmarkt dat men de Kulderkes kon horen blazen en trommelen, want er konden maar weinig feestelijkheden plaatsgrijpen of de Fanfare van de Kulderkes was erbij, zoals bvb. in 1905 bij de 75e verjaring van de Onafhankelijkheid van België en in 1913 bij de opening van de Expositie.

In 1937 waren ze zelfs voor 4 dagen op de Wereldtentoonstelling van Parijs. Bij de Bevrijdingsfeesten blaasden zij zich de longen uit het lijf vanaf 14 uur tot na middernacht.

In 1948 was er een belangrijke match tussen de Antwerp en de Gantoise: 60 autocars met supporters trokken naar Antwerpen. Ook de Fanfare van de Kulderkes was erbij, maar zij zat wel in een grote verhuishagen.

Ook in de opera werd soms beroep gedaan op het muziekkorps van de Kulderkes, o.m. voor de opvoering van “La Fille du Tambour-Major” en van “Les Saltimbanques”.

Onnodig te zeggen dat, toen zij op de scène verschenen, zij een staande ovatie kregen.

Toen zij in 1933 hun 60e concert gaven op de Koornmarkt werd bij deze gelegenheid een gedenkplaat onthuld aan de gevel van "Café Le Progrès". Deze is er nu nog altijd te zien.

29 Juli 1999

De "Grote Post" op de Koornmarkt sluit definitief zijn deuren na een bestaan aldaar van bijna 89 jaar.

Hij werd voor het publiek opengesteld op 24 Oktober 1910. Men had er wel 10 jaar over gedaan om hem te bouwen.

30 Juli 1206

Dood van Gui de Reims.

Bij het vertrek van Boudewijn IX naar de kruistocht, werd zijn broer Philippe le Noble aangesteld als Regent.

De Koning van Frankrijk liet de Aartsbisschop van Reims naar hier komen om hem te vertegenwoordigen, maar hij zou in onze stad overlijden.

30 Juli 1453

Na de smadelijke nederlaag van Gavere moeten 2.000 Gentse poorters, in hun hemd, te Ledeberg, op hun knieën genade komen afsmeaken van Filips de Goede.

30 Juli 1747

Geboorte van Dr. Guillaume Demanet.

Deze vermaarde chirurg trok reeds op jeugdige leeftijd naar Parijs om er heelkunde te bestuderen aan verschillende beroemde hospitalen.

Hij specialiseerde zich in de verloskunde en in de lithotomie. Lithotomie is een geleerd woord voor "steensnijden", anders gezegd het operatief verwijderen van stenen in de blaas, de gal, de nieren. Het is wel merkwaardig dat deze aandoening in de vorige eeuwen hier zeer verspreid was. Men kan zich afvragen of dit iets te maken had met de voeding, maar overal waren er "steensnijders".

Er waren heel wat vermaarde rondreizende steensnijders die, als ze in een stad aankwamen, onmiddellijk begonnen met het afwerken van een lange wachtlijst.

Dr. Demanet zal waarschijnlijk de beroemde Franse lithotomist Frère Côme ontmoet hebben voor wie hij een diepe verering had.

In 1770, op 23-jarige leeftijd, komt hij terug naar Gent en installeert zich hier als gezworen heelmeeester en verloskundige; 8 jaar later wordt hij aangesteld als “stadssteensnijder”. En dat zijn reputatie in deze specialiteit verder reikte dan onze stadsgrenzen blijkt uit het feit dat hij de officiële steensnijder werd van de stad Brugge, het Brugse Vrije en de kasselrij Veurne.

Maar de interesse van Dr. Demanet reikte verder en hij ondernam een studiereis naar Engeland om er de door Jenner ontwikkelde koepokinenting te bestuderen en hij was de eerste die in 1800 in Gent een kind vaccineerde.

Dr. Demanet woonde in het Regnessestraatje. Hij had er een prachtig gesculpteerde trap laten installeren die een medaillon bevatte met de beeltenis van zijn idool Frère Côme.

Dr. Demanet stopte zijn praktijk in 1827, hij was toen 80 jaar oud. Hij zou 4 jaar later overlijden, op 15 September 1831.

Toen in 1897 het Regnessenstraatje afgebroken werd, en bijgevolg ook het huis dat hij bewoond had, werd de prachtige trap overgebracht naar ons Oudheidkundig Museum.

Met een beetje geluk kunt gij hem daar nog gaan bewonderen, maar het is wel uitermate beschamend voor Gent dat het Bijlokemuseum, het rijkse Oudheidkundig Museum van ons land, hier met zo veel minachting behandeld wordt en slechts nu en dan eens open is.

30 Juli 1755

Geboorte van Pierre Joseph Tiberghien.

Alhoewel hij geboren werd in Menen mogen wij hem toch opnemen in de galerij van Gentse figuren, want het is hier dat hij gewerkt en geleefd heeft en gestorven is.

Buiten graveur was hij ook een uitstekende tekenaar en “orfèvre-ciseleur”.

Hij werd in 1787 opgenomen in de Gentse nering der goud- en zilversmeden. Zijn atelier alhier was een van de belangrijkste van ons land. Maar de edelsmeedkunst was slechts een onderdeel van zijn activiteiten. Zijn eerste grote realisatie alhier was het ontwerpen van het koorhekken voor de kapel van de Baudeloo-abdij. Zijn reputatie was gemaakt en hij kreeg talrijke opdrachten van Hertog von Saksen-Teschen, Gouverneur-Generaal der Oostenrijkse Nederlanden.

Wij kennen van Tiberghien tal van ex-librissen, toegangskaarten voor feestelijkheden en ceremonieën, sierlijke visitekaartjes en zelfs uithangborden.

Hij maakt de ene medaille na de andere voor maatschappijen en culturele verenigingen en ter gelegenheid van officiële plechtigheden.

Hij maakte 300 gravures voor de illustratie van het boek van Martin De Bast “Recueil des antiquités romaines et gauloises trouvées dans la Flandre proprement dite.”

Menige ijzeren afsluiting en balkonhek werd door hem ontworpen.
Wanneer Napoleon in 1810 terug naar Gent komt werd op de Koornmarkt een grote triomfboog opgesteld. Ook weer een ontwerp van Tiberghien.
Pierre-Joseph Tiberhien overleed alhier op 9 December 1810 op 55-jarige leeftijd.

Zijn leerling, Lieven De Bast, verzamelde al zijn tekeningen, projecten, reproducties, studies in 3 albums die nu bewaard worden in de Universiteitsbibliotheek.

30 Juli 1781

Aankomst in Gent van von Saksen-Teschen met Marie-Christine.
Zie ook "Ghendtsche Tydinghen" - 2004 - N° 3 - pp. 190-191

30 Juli 1847

Geboorte van Emiel Van Goethem.
Zie ook "Ghendtsche Tydinghen" - 2005 - N° 1 - p. 46

30 Juli 1855

Oprichting van een goedkope broodbakkerij.
"Het eerste merkwaardigs dat men in de Violettenstraat aantreft is de Gentse goedkope broodbakkerij in het huis Nr. 15, de eerste van dien aard welke te Gent werd opgericht.
Ze levert goed gebuideld en ongebideld tarwen brood, gewoonlijk aen vijf centimen den kilogram goedkoper dan de bakkers."
5 Centiemen? Daar deden de mensen in die tijd een grote omweg voor.

30 Juli 1964

De laatste rit van Tram 7.

Hugo COLLUMBIEN

EEN PAAR HERINNERINGEN VAN EEN OUDE GENTENAAR

Ze werden geïnspireerd door een artikel in “Ghendtsche Tydinghen” waarin er sprake is van de Waldamkaai. (Gh. T. 2005 - N° 4 - p. 254).

Van 1942 tot 1944 heb ik daar ook gewoond in het hoekhuis nabij de Contributiebrug.

Het was een onaangename woning met een kelderkeuken. Dat huis werd afgebroken toen de grote winkel “De 1000 vuren” werd gebouwd.

Twee feiten herinneren mij nog aan dat verblijf.

1° Tijdens een nachtalarm (het was de nacht dat het station van Merelbeke werd gebombardeerd) keek ik door het raam van mijn slaapkamer toen plots een brandend vliegtuig recht op mij afkwam van over de Nieuwe Wandeling en de fabriek “La Lys”;

Wij hebben dan vlug onze kindjes in een deken ingepakt en zijn naar de kelder gevlucht.

Een beetje laat!

Dat vliegtuig is dan neergestort op het spoorwegterrein Gent-Rabot, waar nu het nieuw Justitiepaleis wordt gebouwd.

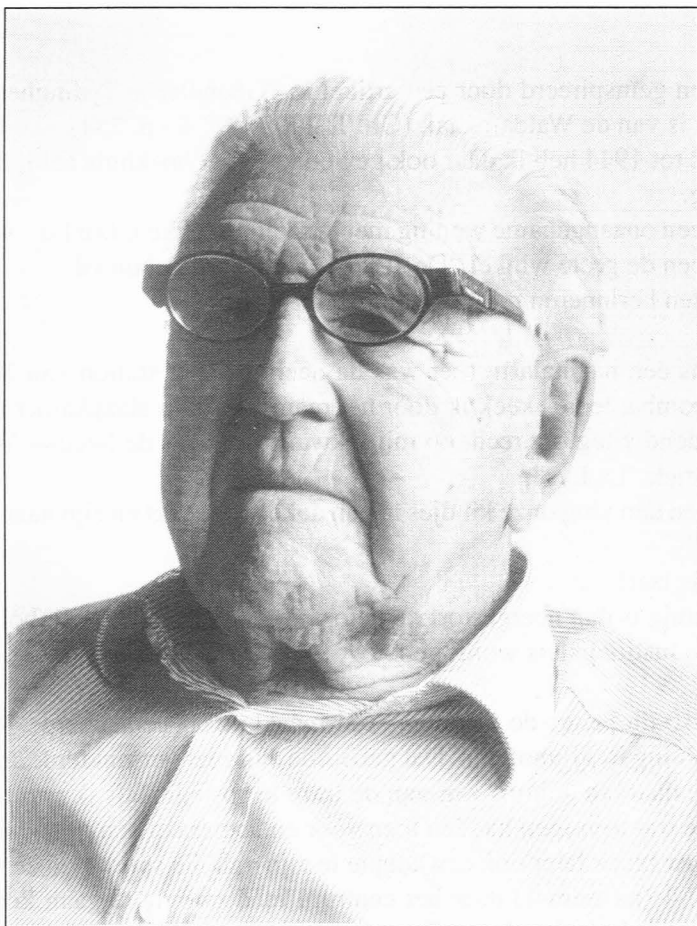
2° Tram 10 die langs de Coupure reed maakte daar een scherpe, knarsende bocht, richting Begijnhoflaan. Dat gebeurde aan zeer verminderde snelheid en ik maakte daarvan gebruik om van de tram te springen als ik van mijn werk kwam. De tramrijtuigen hadden toen voor en achteraan een open platform.

Mijn vrouw bleek later ook een adepte te zijn van die sport toen ze wekelijks met Tram 4 (nu tram 1) naar het centrum reed om vis te gaan kopen in de vishal naast de Vleeshuisbrug. Tram 4 moest aanzienlijk vertragen aan de brug over de Leie om de schokkende verbinding tussen kaaimuur en houten brug te verwerken. Zij maakte daarvan gebruik om van de tram te springen op de brug.

Zekere dag was ze weer veilig geland op de brug toen ze bemerkte dat in een auto die de tram volgde mensen zaten die armtkens in haar richting maakten. Vermoedend dat het om vrienden of kennissen ging zwaaide zij ook een vriendelijk saluutje. Bij nader toekijken bemerkte ze echter dat het om een gebanaliseerde politie-auto ging met agenten erin. Haar reactie -een verschrikte “Oh” met de hand voor de open mond- was zo grappig dat de politiemensen in een lach schoten. Ze zijn haar dan voorbijgereden met geheven wijsvinger schud-dend als tegen een stout kind.

Richard VERLINDEN

EEN MEMORABELE GEBEURTENIS

Paul Hebbelynck °13.11.1905.

Wij denken niet dat er veel Gentse verenigingen bestaan die onder hun leden 100-jarigen tellen. Wel, wij hebben dat wel sedert 13 november jl.

Een van onze trouwe leden, de heer Paul Hebbelynck (familie van onze stichter) werd immers in Gent geboren op 13 November 1905.

Deze burgerlijke werktuigkundige ingenieur stamt af van een familie die een katoenspinnerij opgericht had op de Oude Vest, namelijk de spinnerij De Smet-Ghéquier, nu M.I.A.T.

Na de Eerste Wereldoorlog ging zij deel uitmaken van de Union Cotonnière. Na de dood van zijn vader Adolphe, volgde Paul hem op als Directeur en werd Ondervoorzitter van de UCO. Hij heeft trouwens heel zijn leven doorgebracht in de textielwereld.

Het is onder zijn leiding dat de fabriek in de Maïsstraat en deze in Brugge gebouwd werden. Hij is trouwens nog altijd Ere-Vice-Voorzitter van de UCO. Als men gaat graven in de familie van oude Gentenaars komt men onvermijdelijk andere gekende namen tegen. Langs moeder's kant is zijn grootvader de bekende drukker-uitgever Adolphe Hoste op de Galgenberg. Deze had lange tijd een boekwinkel op de hoek van de Veld- en Volderstraat die later overgenomen werd door Adolphe Herckenrath. En zo komt dan het familieverband met Philippe Cauderlier.

Paul Hebbelynck woont nu op de Kouter, maar heeft lange tijd gewoond op de Sint-Denijslaan in een huis dat ontworpen werd door zijn kozijn, de architect Jean Hebbelynck.

Als lid van de "Royal Belgian Sailing Club" kon men hem vroeger regelmatig tegenkomen op de Leie en de Schelde.

Wij wensen de Nestor van onze leden nog vele jaren van een gezond leven toe en hopen dat hij een voorbeeld en stimulans mag zijn voor andere kandidaten. Het is immers gebleken dat lezen van "Ghendtsche Tydinghen" een gezonde bezigheid is die het leven verlengt.

PUZZEL 2005, "AMAAI MIJN UURE"

Nadat ik deze nacht niet kon slapen door een oorontsteking, kon ik deze morgen niets meer oren. En luister nu eens, dit werkte nu inspirerend voor het onderwerp voor de quiz 2005. Ik wist direct dat we dit jaar de puzzel gingen wijden aan Gentenaars die een "*gruut lawijt zijn en moake*", met andere woorden *art-* en andere "*tiesten*" die iets met muziek te maken hebben.

Traditioneel mag u terug de "*letterkens*" tellen om de naam te vinden van een belangrijke, wellicht de beroemdste Gentse componist, wiens vader stadstrompetter was. Een zeer mooi portret van deze polyfonist werd in 1989 ontdekt in een private verzameling.

1) Naast Karel Miry kende Gent in die periode nog een andere scheppende kracht. In 1824 werd hij cellist en tweede dirigent aan de Brusselse Munt. In 1834-5 dirigeerde hij in het theater Ventadour te Parijs en in de Franse Opera te Den Haag. In 1836 kwam hij terug naar zijn geboortestad waar hij werkzaam was in de opera. In 1846 werd hij dirigent van de Brusselse Munt, van de Grande Harmonie en de Koninklijke Hofkapel. Wat u nu nog moet vinden is de tweede letter van zijn familienaam.

2) Je wordt op het podium verwacht, maar je hebt al lang geen zin meer om nog te spelen. Wat doe je dan: je belt zelf de politie om een klacht in te dienen wegens nachtlawaai. Geef de eerste letter van de voornaam van deze rock & roll zingende gitarist. Om blues te kunnen spelen heeft hij zelfs een workshop opgericht.

3) Deze leerling van Lafont en vioolvirtuoos kende reeds op 20 jarige leeftijd een grote bewondering in Frankrijk. In België en Engeland kende hij een groot succes als duo met Servais. In 1837 maakte hij een concertreis naar Midden- en Oost-Europa, o.a. naar München, Dresden, Berlijn, Praag en St.-Petersburg, waar hij later in 1848 zal overlijden. Naast vioolwerken kennen we ook van hem een concerto met orkest, salonmuziek en enkele liederen met piano-begeleiding. Oh ja, we zoeken de eerste letter van zijn voornaam.

4) Deze in de Gentse St.-Pietersnieuwstraat wonende wereldberoemde kunstenaar schilderde voor Schotland twee luiken, die waarschijnlijk bevestigd werden aan een orgel. Op het luik met de orgelspelende engel wordt de stichter afgebeeld. We willen graag de eerste letter kennen van de naam van deze opdrachtgever.

5) Naast Mozart werd Gent nogmaals vereerd met het bezoek van een wereldberoemd virtuoos. In 1834 speelde hij in de Gentse St.-Sebastiaanschouburg zijn vermaarde sonate militaire met één snaar op de viool. We wensen de derde letter van de voornaam van dit genie te kennen?

6) *“Al die daer zeidt: de Reus die kom’ de Reus die kom’, zij liegen daer om. Kere weêr-om Reusken, Reusken, keere weêr-om, Reuze-gom.”*. De gebuurtedekening van de Normaalschoolstraat en van de Zwijnaardsesteenweg gaven in 1947 het levenslicht aan twee volkse reuzen. Weet u welke de derde letter is van de voornaam van één van de reuzen, die teruggaan op twee figuren die met hun optredens het leven in herbergen op het einde van de 19de eeuw draaglijker maakte. Die twee lagen trouwens aan de basis van een volksliedje.

7) De stad deed omstreeks 1700 een beroep op een Neurenbergs muziekinstrumentenmaker voor het vervaardigen van trompetten voor de Gentse stads-muzikanten. Eén van deze blaasinstrumenten wordt nog steeds bewaard in het Oudheidkundig museum. Ken je ook de eerste letter van de familienaam van de maker?

8) Na een langdurige ziekte ging deze musicus op 22 jarige leeftijd studeren aan de academie (architectuur) en aan het conservatorium te Gent. Eén van de hoogtepunten uit zijn carrière was het winterconcert “Carnaval des animaux”

van Saint-Saëns (1927) met de bekende Marcel Gazelle. Getrouwd met de sopraan Germaine Delemarre werd hij vanaf 1940 repetitor en later ook koorleider van de Gentse opera. We vragen de eerste letter van zijn familienaam.

9) Wie te Gent aan orgelbouwers denkt zegt direct de naam Van Peteghem. Belangrijke orgelbouwers treffen we in de Arteveldestad reeds aan vanaf de 15de eeuw. Ze worden meestal ondergebracht of gekoppeld aan de Mechelse school. Een duidelijk voorbeeld hiervan is deze orgelmaker, die in 1485-1487 een orgel bouwde voor de O.-L.-Vrouwe-Broederschap in de St.-Gertrudis te Bergen op Zoom, en waarvan het bestek bewaard bleef. Dit ontwerp, dat voor zijn tijd vrij modern is, toont aan dat de basregisters in aparte pedaaltorens disponeerden. We vragen de derde letter van de voornaam van deze orgelbouwer.

10) Waarschijnlijk zal de grootmeester Olivier Messiaen deze uit Antwerpen afkomstige leerling op het Conservatoire National te Parijs niet verwelkomd hebben met de enkele Wervikse woorden “*Een klapt te gie geliek wiedre*”. Deze gevraagde componist –die reeds in 1949 de Lily Boulangerprijs en in 1950 de Halphenprijs ontving - componeerde in 1950-1 een sonate voor 2 piano's waarbij hij de componeertechniek van zijn leraar combineerde met de vormbeginselen van Anton Webern. De stijl ervan was bepalend voor de evolutie van de Europese muziek. De Gentenaars herinneren hem waarschijnlijk nog in de jaren '70-80 toen hij met een zwart pak op een moto pendelde tussen de Academiestaat (Academie: leraar), de Muinkkaai (I.P.E.M.: producer) en de Martelaarslaan (B.R.T.). In die periode (1971) introduceerde hij - met het kamerorkestwerk “Al naar gelang”- dat het publiek tijdens een opvoering de mogelijkheden die de partituren bood om het tempo en het structureel verloop van de muziek te regelen mocht bepalen. In 1971 realiseerde hij met Goethals en Sabbe het audiovisuele werkstuk “Hé...” voor het festival van Vlaanderen. En kent u ook de tweede letter van zijn familienaam?

11) Deze Gentenaar was vanaf 1540 tweede orgelist aan de San Marcokerk te Venetië. Op het ogenblik dat Jacob Vaet “*Kapellmeister*” was, was hij orgelist aan de Weense keizerlijke kapel. Hij overleed in 1565. Zijn motet “*Qui invenit mulierem bonam – Doms et divitiae*” is een ongewone mengeling van archaïsche en moderne elementen. Kent u ook de eerste letter van de familienaam van deze man?

12) Straatanimatie is zeker geen uitvinding van vandaag. Het verschil is wel dat de oude straatzanger op een anekdotische wijze eigentijds nieuws verspreidde. Een vliegend blaadje uit het einde van de 19de eeuw vermeldt: “*Nu sedert een paar weken. Hoort men in onze stad, Schiers van niets anders spreken Dan van die wonderdaad; Men dagelijks ziet verrichten Door eenen*

Engelschman, De Rhumatics en jichten In eens genezen kan...".

Aan de basis hiervan ligt de kwakzalver Benjamin Blakeley die in en rond Gent een wondermedicijn "the Prairie Flower" verkocht. We zouden graag de tweede letter kennen van de schuilnaam die deze medicijnman gebruikte.

Zoals reeds vermeld kan men met de letters een naam vormen van een wereldberoemd polyfonist, van wie men nog niet zo lang weet dat hij het levenslicht zag in de Arteveldestad.

Inmiddels ben ik reeds naar mijnheer doctor geweest, maar ik kon hem niet oren. Hij nam een klein mesje en maakte een gaatje in mijn oorvlies. Ik verstond hem daarna direct en hij zei: "Wie niet horen wil moet voelen!". Misschien kunnen we dat volgend jaar toepassen en gaatjes maken in het papier waarop de puzzel gedrukt wordt, zodanig dat men de gaten in de puzzel kan voelen. In dit geval wijd ik de volgende quiz direct aan de markt. Als dat geen gat in de markt wordt dan weet ik het dan toch niet meer.

DE OORVERDOVENDE QUIZMASTER.

BESCHERMLEDEN 2005

Edmond Cocquyt (160,00)	Urbain Scheirsens (40,00)
Piet Van Eeckhaut (125,00)	Philippe Willemot (40,00)
Michel Kalmar (125,00)	Philippe Kluyskens (40,00)
Leon Martens (100,00)	André De Cuyper (35,00)
Prof. Dr. Guy Schrans (100,00)	Michel Noppe (30,00)
Willy Van Mossevelde (75,00)	André Depoorter (30,00)
Maria Verdonck (75,00)	Jean-Pierre Boone (30,00)
Guy Versmessen (50,00)	Lucien De Temmerman (30,00)
Jacques De Braekeleir (50,00)	Luc Glibert
Jean Walraedt (50,00)	Marc Coucke
Jacques Vermeulen (50,00)	Prof. Dr. Eric Van de Velde
Philippe Hebbelynck (50,00)	Jacques Thissen
Dr. Roland Marlier (50,00)	Frank Meert
Prof. Dr. Hubert Van Hoorde (40,00)	Jean Steenbrugge
André De Somville (40,00)	Prof. Dr. Eric Lacroix
Monique De Blauwe (40,00)	André Van Wynsberghe
Freddy Van Vlaenderen (40,00)	Paul Eeckhout
Jacqueline De Reuse (40,00)	Raf van den Abeele
Pierre Plum (40,00)	Jacques Huys

Rik Van Herreweghen
Rudy Vanhollebeke
Jan De Vleeschouwer
Bernard Hebbelynck
Jean Broekaert
Roger Dekeyser
Bert Destoop
Jean Bertrand
Gaston Poelman
Daniël Verbessem
Lucien Vermaele
Willy Van Trappen
Jean-François Peeters
Adolf Bucqué
Willy Devogelaere
Jaime Jurdan
Ir. A. J. Impens
Prof. em. Dr. Kamiel Van Acker
Guy Baert
Jean-Paul Marchal
Philippe Proost
Bob Stevens
André Mortier
Guy Beyaert
Herman Delaunois
Jean-Paul Leyseele
André De Schepper
Michel Driège
Willy Steyaert
Hendrik Carpentier
John Van Schil

Fernand Verheggen
Frans De Bleecker
Joseph Roosen
Pierre Vandersmissen
Yves Brasseur
Dr. Noël Goossens
Rosalie De Meyer
Franciscus Simons
Mw Praet-Martens M.-L.
Christian Scheiris
Patrick Rombaut
Marc Van Hoecke
Dr. Philippe Verjans
Lucien Casteels
Denise Raman
Louis Daens
Robert Verspeeten
Dr. Guido De Meulenaere
Jérôme Moortgat
Robert De Kezel
Cecile Nevejans
Pierre Hebbelynck
Huguette Mast
Albert Ylen
Z.E.H. André Thoonen
Guido Van Renterghem
Felix Waldack
Marc Van Hauwermeiren
Françoise Van de Vyvere
Peter Sorgeloose

STEUNENDE LEDEN 2005

Jean-Paul Mulders (24,99)
Pâtisserie Bloch (24,79)
Walter Abbenbroek (24,79)
Regine De Ruyck (20,00)
Lucien Van Steenberge (20,00)
Guy Kint (20,00)
Didier Eechautd (20,00)

Jean Libbrecht (20,00)
Christian Puttevils (20,00)
Dr. Charles Annez (20,00)
Daniël Van Ryssel (20,00)
Stefaan Van Schoor (20,00)
Marie-Jeanne De Smet (20,00)
Marcel Vanhinsberg (20,00)

Etienne Van den Boogaerde (20,00)	Mw Wauters-D'haen E.
Dr. Joseph Torrekens (20,00)	Leon Trivier
Gustaaf Nicaese (20,00)	Emile Genbrugge
Ir. Gustave Veeckman (20,00)	Pierre Buysse
Diane Sarteel (20,00)	Marc Bailleul
Jacques Lataer (20,00)	Elly Van Durme
Dirk Jurrjens (20,00)	Roger Spilthoorn
Pierre Eeckman (20,00)	Clément Saillé
Louis Comhaire (20,00)	Erwin Penning
Martine Beyz (17,50)	Huguette Taymans
Yves Fonteyn (17,00)	Willy Everaert
Yolande Schoorens (17,00)	Guido De Bruyker
Adriaan Boone (16,00)	Jacques Van de Calseyde
Charles Pierre (16,00)	Guy Namurois
Eric De Keukeleire	Jacques Tielemans
Fernand Brossé	Gilbert Delaruelle
Paul Mauquoy	Roger Van Bockstaele
Gaston De Smet	John Van Hulle
Luc Devriese	Mw Vancraeynest-Mulert
D. D'hont	Mw Van Beveren-Oosterlinck J.
Roger Moreau	Bertolf De Carne
Louis Devloo	René Rodrigues
Walter Claeys	Raoul Buysse
Guy Bruneel	Erik Vandenbroele
Albert Brysse	Dr. Roland Heughebaert
Luc de Broe	André Raman
Marc Rummens	Xavier De Schryver
Achiel Hellinck	Richard Caese
Roger Ost	André De Mulder (nr 987)
Frank Olof Ödberg	Henri Coessens
Karel Ossieur	Guy De Maertelaere
Katia De Geyter	Christian Roels
Alfred Roose	Etienne Verschraegen
Dr. Henri Depoorter	Georges Thysbaert
Luc De Smul	Dr. Carlos Metdepenninghen
Pierre Vander Haeghen	Honoré Wyffels
André Rottiers	Carlos Fassin
Mw Hublé-Vankenhove N.	Regine Blondeel
Alfons Gistelinck	Gaston Fortie
H. Meuleman	Fernand De Rockere
André Leys	Pierre Geernaert

Dr. Pierre De Vos
Roger Versteede
Raphaël Van Wassenhove
Guy Himschoot
Karel Doornaert
Pierre Uytterhaegen
Norbert Verhasselt
Georges Casteleyn
Dr. Thierry Goetghebuer
Walter Vlerick
Albert Plasschaert
Jan Koninckx
Jos Van den Borre
Jean-Pierre Laute
Daniël Van Poucke
Marcel Dumon
Frances Callebaut
Jean Vincent
Roland Wissaert
Pierre Bruyneel
Antoon de Schryver
Albert Vispoel
Elise De Cooman
Serge Pauwels
Fernand Goethals
Henri Hauspy
André Buysse
Francine Verloove
Carlos Robaey
Hugo Dewaele
Paul Kluyskens
Theofiel Poffyn
Z.E.H. Jos Mertens
Jacques Lavrillé
René Parasie
Janine Lehardy
Beatrijs Ediers
Henri Minnaert
Gaston Scharre
Z.E.P. Joseph De Moerloose
Laurent De Schuyter

André De Mulder (nr 839)
Mw Verschoore-Sevens L.
Freddy Hoste
Charles Van Bignoot
Georges Claeys
Mw Albert de Meulemeester
Marc Claeys
Albert Braekman
Maurice De Bruyne
Leon Friant
Marcel Leeman
Georgette De Reu
Dr. Philippe Gombault
Jean-M. Dhaene
Danny Dobbelaere
Laurent Van Bossele
Herwig De Munnynck
Gilbert Gasee
Jean-Pierre Roose
Raoul De Clercq
Lucien Ongena
Eugeen Uytterhaeghe
Oscar Van Mol
Michel Peirtsegaele
Robert Lybaert
Mw Van Dijk-Vanhooren L.
Alain Malschaert
Jacques Hebbelynck
Roland Van Damme
Diana Van Lierde
Ir. Alfred Van Schoote
Leon Lemaitre
Pierre Vandevoorde
Dr. Adhémar De Wulf
Maria Van Beylen
Prof. em. Dr. Gontran Eryvynck
Michel Voortman
Paul Van de Voorde
Etienne Van Hecke
Wilfried Pieters
Leon Deproost

Jean-Claude Martiny
Laurent Claeys
André Michiels
Luc Lekens
Pieter Spanoghe
Mw Chauvin-Meganck Chr.
Prof. em. Dr. Herman Balthazar
Victor Antheunis
Didier Zels
Mw Keppens-Dentandt M.
Jean-Paul Rooms
Hilde Cogen
Anne Cocriamont
Frank Van Hyfte
Antoine Van Goethem
Suzanne Van Meurs
Anita De Hondt
Monique De Rudder
Gilbert Verheggen
Willy Debunderie
Jacqueline Podevyn
Paula D'haen
Roger De Geyter
Ginette Desmet
Dr. Daniël Sabbe
Marc De Munnynck
Lucien Audenaert
Erik De Moor
J.-M. De Wulf
Joris De Schepper
Freddy Van der Stichel
Marie-Thérèse Desmul
Ghent Travel Bureau
Laurent Balcaen
Studiebureel Arteco
Gustaaf Van Damme
Georges De Vreese
Piet Vlieghe
Robert Van Bocxstaele

Guy Coryn
Gilbert Lodrigo
Yvan Gemmel
Katharina Hauwaert
Mw Luc De Coster
Jacques Lievens
Rudy Duprez
Nicole Verschoore
Gustaaf D'hondt
Luc Moortgat
Guy Decarnière
André Scheire
Eric De Buck
Marie-Christine Rogiest
Roland Loys
Dr. Lodewijk De Vos
Prof. em. Dr. Alexander Evrard
Adolf De Lantsheere
Jan Sorgeloose
Georges Neslany
Albert De Bosscher
Dr. Jacques Huyghebaert
Eric De Meyere
Rita Passemiers
Richard Verlinden
Tony Claeys
Hilde De Grez
Emiel Rombaut
Wim De Bock
Willy Diegenant
Johan Mulert
Jean-Marie Marchand
Mw Cerulus-Van Gaever M.
Francine Jacobs
Roland Van Bocxstaele
Luc De Paepe
Ferdinand Handovsky
Christian De Backer
Charles Uyttenhove

STEUNFONDS 2005

20,00 - Mw Velghe D.

12,50 - Collumbien H.

3,00 - Schellinck E.

2,50 - Mw Ingelaere H. - Snauwaert H. - Peeters D. - Verbrugghen A.

2,00 - Van Nevele Fr. - Verspeeten G. - Thiery G.

Toelagen: Vlaamse Gemeenschap 2004 - 995,00

Provincie Oost-Vlaanderen 2003 - 575,58

BIBLIOGRAFIE

Een boek dat iedere Gentenaar zal interesseren en hij graag zou willen bezitten is **“Romain Deconinck (1915-1994)”**.

Dit boek werd uitgegeven door Snoeck-Ducaju met medewerking van het AMSAB en Radio 2.

Het geeft een vlot geschreven uitgebreid overzicht van zijn carrière. De vroegere trouwe bezoekers van de “Minard” die er regelmatig de stukken van Romain kwamen bekijken, zullen zeker “nagenieten” bij het lezen van dit boek en met nostalgie terugdenken aan die speciale sfeer die in de “oude Minard” hing en in gedachten weer de onafgebroken lachsalvo’s van het publiek horen. Het gaat niet alleen over zijn stukken in de “Minard”, men krijgt ook een zeer uitgebreid overzicht van zijn talrijke optredens in televisieseries, films (veel meer dan men vermoedde), etc.

Het is wel grappig te kunnen vaststellen dat men nu in hogere officiële kringen tot de ontdekking schijnt te komen dat Romain Deconinck iemand was die alle steun verdiende, maar die -toen hij die goed kon gebruiken- niet kreeg. Deze methode heeft natuurlijk wel het voordeel van goedkoper te zijn. Een betere beoordelaar was het publiek dat er voor zorgde dat Romain steeds kon spelen voor bomvolle zalen.

Het boek opent met een “Woord vooraf” door Schepen Van Rouveroj. Daarin gaat het minder over Romain Deconinck dan wel over zijn actueel cultureel beleid inzake toneel.

Daarin komen wij passages tegen die velen de wenkbrauwen zullen doen fronsen, zoals: “In de Minard maakte ik December de maand van het volkstoneel”. Formidabel! Enne... de 11 andere maanden?

Een boek dat niet mag ontbreken in een bibliotheek die zich “Gents” wil noemen.

Het heeft een formaat van 17 x 24 cm. en telt 160 bladzijden. Wat de aantrekkelijkheid van het boek verhoogt zijn de zeer talrijke duidelijke foto's. Wij hebben er niet minder dan 111 geteld.

Het is te bekomen in de boekhandel en kost 26 euro (1049 fr.), maar... het bevat eveneens een CD met een serie "Peperbussen", sketches, interviews, toespraken, etc.

Bij GrafiCom in Lembeke, gespecialiseerd in de uitgave van kunstboeken, verscheen een prachtig boek: "**24-Kerk en Kunst te Gent**"

Deze luxe-editie is een fotoboek met kleurenfoto's van niet minder dan 24 Gentse kerken en kapellen.

Fotograaf Roger Demeyer heeft bijzonder veel aandacht besteed aan de compositie. Bij de opnamen van de kerkinterieurs werden storende elementen, zoals bvb. stoelen, weggehaald. Men krijgt aldus een uniek zicht van het perspectief en de architectuur.

De bijgaande geschiedkundige teksten in het Nederlands, Frans en Engels werden verzorgd door Licenciaat in de Geschiedenis Roger Buyck.

De volgende kerken en kapellen werden in dit boek behandeld:

St-Baafskathedraal, St-Pieterskerk, St-Michielskerk, St-Niklaaskerk, St-Annakerk, St- Jacobskerk, St-Salvatorkerk, St-Jan de Deo, St-Elisabethkerk, St-Barbarakerk, St-Stefanuskerk (Augustijnen), Karmelietenkerk, Franciscanenkerk, Dominicanenkerk, St-Amanduskapel, Klein St-Bavo, Bisschoppelijke kapel, St-Godelievekapel, Schreiboornkapel, Kapel Nederpolder, Kapel Zusters van Liefde, Groot Seminarie, Poortakker, Orthodoxe kerk.

Het boek heeft een formaat van 25 x 30 cm. en telt een 140-tal pagina's.

Het kost 48,00 Euro (1.936 fr.) maar het is dan ook een luxueus kunstboek.

Wij denken dat dit een ideaal relatiegeschenk is dat zeker zeer zou gewaardeerd worden door de ontvanger ervan. Voor bedrijven kan bij grotere afname een lagere prijs berekend worden.

Het boek kan besteld worden bij GrafiCom - Ledestraat 23 te 9971 Lembeke. Wie 54,00 Euro overschrijft op Rekening 751-2008772-39 krijgt het boek thuisbesteld.

Voor alle verdere inlichtingen komt men terecht op telefoonnummer 09.327.07.64

Sommige van onze lezers zullen wel vagelijk gehoord hebben van een zekere Cauderlier die in een vervlogen tijd kok zou geweest zijn. Iets meer geïnformeerden zullen u misschien kunnen vertellen dat de man ook een boek geschreven heeft "Het Spaarzame Keukenboek" en dat is het dan geweest. Dat over deze bijna vergeten figuur een dik boek kon geschreven worden, "**Cauderlier. Kok voor Burger en Koning**" zal de meesten wel verbazen.

Philippe Cauderlier (1812-1887) was een gekende figuur in het Gent van de 19e eeuw.

Zijn kwaliteiten als kok en als traiteur waren onbetwistbaar en als hier hoog bezoek kwam, zoals Koning Leopold I, wilde het Stadsbestuur geen risico's nemen en het was Cauderlier die er voor zorgde dat iedereen zeer voldaan van tafel ging.

In zijn kookboeken (hij schreef er meer dan één) was hij de promotor van typische Gentse (Vlaamse) keuken. Het is dus volledig verdiend dat deze pionier op culinair gebied terug onder de aandacht gebracht werd.

Dit gebeurde op initiatief van de "Academie voor Streekgebonden Gerechten" te 's Gravenwezel.

Het boek bevat 3 delen, voorafgegaan van "Een sfeerbeeld van Gent in de 19e eeuw"

Deel I is gewijd aan "Cauderlier, de Mens", onderverdeeld in Zijn levensloop -Zijn plaats in de gastronomische geschiedenis- Zijn boeken- Zijn keuken.

Deel II heeft als titel: "Cauderlier, zijn originele recepten, aangepast aan deze tijd" Het bevat 68 originele recepten, met daarnaast, waar nodig, een aanpassing.

Deel III. Een reconstructie van een buffet uit 1844.

Het boek heeft een formaat van 20 x 25 cm., telt 270 bladzijden en is geïllustreerd.

Het kost 24 euro (968 fr.) en is te bekomen in de boekhandel.

In "Ghendtsche Tydinghen" 2005 - N°1 - pp. 58-59 hadden wij het over de fantastische prestatie van ons lid Erik De Keukeleire die in het Stadsarchief gedurende meer dan 1.550 uren 31.600 kranten doornam, noteerde wat daarin iedere Gentse heemkundige kon interesseren en dit alles publiceerde in 10 boekdelen. Iets wat een groot succes kende en nog kent.

Men zou kunnen denken dat hij na zo iets graag enkele jaren zou willen uitblazen...

Niets daarvan, stilzitten is er niet bij. Sedert een halve eeuw is hij gepassioneerd door TRAMS. Reeds als kind begon hij inlichtingen en merkwaardigheden over deze voor hem magische voertuigen te noteren en hij heeft daar nooit mee opgehouden. Hij heeft aldus een ongelooflijke schat aan informatie verzameld. Heel mooi, "maar", zegt hij, "als ik kom te sterven zit de kans erin dat al die informatie gedurende zo veel jaren geduldig bijeengebracht, verdwijnt in een papiercontainer zonder sporen na te laten en dat risico wil ik niet lopen." En hij heeft alles gepubliceerd in niet minder dan 8 boekdelen. (!)

Weer een zeer imposante publicatie en -zoals hij het formuleert- 1310 pagina's leesgenot en 1130 pagina's illustratiemateriaal.

Titel: "135 jaar Openbaar Vervoer in Gent. Uitbouw stedelijk Tramnet en Buurtspoorwegen in de Gentse Regio."

Deel 1: 1870-1907. Deel 2: 1907-1923. Deel 3: 1924-1940. Deel 4: 1940-1955. Deel 5: 1955-1971. Deel 6: 1971-1986. Deel 7: 1986-1998. Deel 8: 1998-2005. Maar opgepast! Niet denken dat het boeken zijn met droge technische gegevens. Daar zou men trouwens geen 1300 pagina's kunnen mee vullen. Het is veel meer dan dat: alles wat van ver of dichtbij verband houdt met openbaar vervoer kunt gij er in lezen.

Het gaat niet over dode voorwerpen, maar over mensen: personeel, gebruikers, arbeidsvoorwaarden, reisperiodes, actiescomités, enz. enz. Het is weer een brokje boeiende Gentse geschiedenis, ongekende gebeurtenissen, of lang vervlogen gebeurtenissen die men bijna vergeten was en terug onder de aandacht worden gebracht. Een zeer ruime informatie over een thema waar nauwelijks iets over gepubliceerd werd.

Formaat: 21 x 29,5 cm. Prijs per deel: 16 euro (645 fr.). Veel interessanter: de 8 delen samen, 99 euro (3.994 fr.)

Voor verdere inlichtingen en bestellingen: Erik De Keukeleire - E.3-Plein 93 te 9050 Ledeberg. Tel. 09.230.47.05. PCR. 000-0865649-21.

Bij de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent verscheen "**Handelingen-Nieuwe Reeks Deel LVIII - 2004**".

Als Gentse onderwerpen noteerden wij:

- Blandinium. Geschiedenis van de Sint-Pieterssite en -abdij.
- De ontwikkeling van Blandinium.
- Archeologisch vooronderzoek op het Sint-Pietersplein en aan de Tweekerkenstraat.
- Blandinium rond het jaar 1000.
Twee eeuwen monastieke bloei en uitstraling in de Gentse Sint-Pietersabdij.
- Wolven op de Blandijn. Gentse kanttekeningen bij de Ysengrimus.
- Wat bordeelmadammen ons kunnen leren over het métier. Enkele opmerkingen over de bronnen voor de studie van de laatmiddeleeuwse Gentse prostitutie.
- De corporatief georganiseerde detailhandel in het vroegmoderne Gent. Lange termijnevoluties in het meerseniersambacht (zestiende tot achttiende eeuw)
- Het Cavallé-Collorgel in de Sint-Niklaaskerk te Gent (1856). De geschiedenis van de bouw en de inspelings van een romantisch orgel.

En wel te verstaan de traditionele "Bibliografie van de geschiedenis van Gent 2003-2004" met niet minder dan 264 hoofdzakelijk Gentse items.

Prijs van deze handelingen: 21,25 euro (857 fr.). Leden van de M.G.O.G. die een lidgeld betalen van 18,75 euro (756 fr.) ontvangen het boek gratis. PCR. van de Maatschappij: 000-0370680-43.

Naar aanleiding van de tentoonstelling die in augustus-september van dit jaar doorging in de St-Elisabethkerk, anders gezegd de kerk van het Oud Begijnhof, verscheen een boek, getiteld: "**Begijnhofblommen**".

Het behandelt een reeks diverse onderwerpen die allen verband houden met begijnhoven en het begijnhofleven.

Het heeft een formaat van 20,50 x 29,50 cm., telt 78 bladzijden en bevat een 100-tal foto's, waarvan de overgrote meerderheid in kleur.

Het kost 20 euro (807 fr.) en is te bekomen bij John Strouwen - Rabotstraat 20 te 9000 Gent. Tel. 09.223.21.97.

In "Ghendtsche Tydinghen" 2004 - N° 1 - p. 63 vermeldden wij de verschijning van het boek van beluikenautoriteit Roger Moreau: "Beluiken, poortjes en cités" in de reeks "Archiefbeelden Gent".

Wie dacht dat met de meer dan 200 gecommantarieerde foto's de kous af was en Roger Moreau uitgepraat was, had het -gelukkiglijk- lelijk mis, want onlangs verscheen "Archiefbeelden Gent VI" met als titel: "Beluiken en cités verder verkend".

Terug 220 gecommantarieerde foto's van beluiken in Gent-Centrum, Gent-Noord, Gent-Zuid en fusiegemeenten Sint-Amandsberg, Ledeberg, Gentbrugge, Drogen.

Een schat van informatie waar men uren kan mee bezig zijn en die geen enkele echte Gentenaar graag zou willen missen.

Formaat: 16,5 x 23,5 cm., 128 bladzijden. Prijs: 18 euro (726 fr.). Te bekomen in de boekhandel. Speciale condities in het Documentatiecentrum.

H.C.

VRAAG EN ANTWOORD

De heer **Jozef Simons**, Secretaris van de "Heemkundekring Rosmeer" (Bilzen) zit met volgende vraag:

Tussen 1887 en 1892 was E.H. Christiaan Klinckenbergh (°16-3-1854 Schinnen - Ned. Limb.) pastoor van onze gemeente. Nadien was hij nog pastoor te Neerlanden (Landen), Moelingen (Voeren), Sainte-Véronique (Luik), Ellikom (Meeuwen-Gruitrode).

Daarna ging hij op rust te **Gent** waar hij overleed op 18 april 1924.

In Gent zou hij toegetreden zijn bij de Kartuziers (vermoedelijk aan het Fratersplein te Gent). Na zijn overlijden zou hij begraven zijn op het oud-kerkhof van Mariakerke. Maar volgens de heemkring van Mariakerke (Marka) zijn

de oude graven zo'n tiental jaar geleden opgeruimd. Wel zou iemand daarover een eindwerk geschreven hebben.

Zou er van bovenvermelde priester nog een bidprentje bestaan?

Info die wij hebben over deze pastoor (+ foto) kunt u lezen op onze website: www.heemkundekringgrosmeer.be

Antwoord van de heer **André Verbeke** op de vraag van de heer **Bert Goovaerts** (Gh. Tyd. 2002 - N° 1 - p. 55):

In "Ons Heem" 1963 - pp. 175-178 verscheen van mijn hand een lijst van pijpenbakkers te Gent. Het ganse nummer is volledig gewijd aan pijp en tabak.

De volgende vraag komt van de heer **P. Dhanens**.

Ik zou U zeer dankbaar zijn mocht U me kunnen helpen met volgende informatie.

Bezit U een kwartierstaat (stamboom) van de adellijke familie van der Haeghen die in het Maaltekasteel te Gent woonde? Of kan een van Uw lezers mij hierbij helpen?

Ik zoek gegevens over Arnold Vanderhaeghen -medeoprichter van de Aéro-Club des Flandres in 1908 en Otto van der Haeghen -bevelhebber van de zeppelin LZ37, die te St-Amandsberg neerstortte die ik vermoed hiervan familie te zijn... Sinds 2001 leg ik mij toe op de geschiedenis van de luchtvaart in en rond Gent. In 2003 publiceerde wij het eerste deel van onze documentatie in een "Kroniek van de Luchtvaart in en rond Gent".

Tevens stellen wij de Tweejaarlijkse Tentoonstellingen van onze IPMS-Club Gent delen uit deze geschiedenis voor met schaalmodellen. Dit voor het eerst in 2003 in Don Bosco en dit jaar opnieuw op 26 november. Tentoonstelling waarop U van harte welkom bent.

Intussen verzamelde ik zoveel nieuwe feiten, documentatie en foto's, dat wij een vervolg aan deze Kroniek plannen.

Bij mijn onderzoekingen stootte ik op een raadsel, reden van mijn contact met U.

In de nacht van 6 op 7 juni 1915 werd de Duitse zeppelin LZ 37 boven St-Amandsberg door de Engelse vlieger R. Warneford neergeschoten. Hierbij vielen 8 doden onder de bemanning, -1 overleefde- en 3 burgerslachtoffers.

De 8 bemanningsleden werden begraven op de Westerbegraafplaats. Eén van de bemanningsleden werd in 1915 ontgraven en overgebracht naar Bonn (D).

In 1956 werden nog eens 5 bemanningsleden overgebracht naar Vladslo. Wat er met de overblijfselen van 2 gebeurde, nl de bevelhebber, Otto van der Haeghen -die uit een Gentse familie stamde-, en een officier Ackerman(n) is verder een raadsel.

Het bekende “Zeppelin-monument” blijkt in 1917 (inhuldiging) opgericht niet door de Duitse overheid, maar door de familie van één der overleden bemanningsleden, de familie Ackerman(n) op door hen aangekochte grond van 10 m². Of dit monument opgericht werd op of naast de graven van de bemanningsleden is niet uit te maken, daar op de fiche geen grondidentificatienummer voorkomt.

Bij de Duiste Dienst voor Oorlogsgraven is niets bekend over van der Haeghen en Ackermann, noch wat er met hun stoffelijke resten geschiedde na de oprichting van het monument.

Volgens Mw Ann Hernalsteen, die zich gespecialiseerd heeft in de Westerbegraafplaats, is Otto van der Haeghen een telg van de familie van der Haeghen, een adellijke familie van midden de 19de eeuw, dat op het Maaltekasteel zou gewoond hebben.

Op het kerkhof van St-Denijs-Westrem bevinden zich 2 graven van deze familie, nl F13 (1901) en B 60 (1943), beide beschermde monumenten.

Ik zoek uit te maken of deze Otto van der Haeghen familie is van deze adellijke familie, zoals beweerd en of hij aan het Zeppelin-monument dan wel in de familiekerelder der van der Haeghen's werd bijgezet.

Ik zoek ook de identiteit van het derde burgerslachtoffer van de Zeppelin-ramp te achterhalen, een bejaarde man die enkele dagen aan zijn verwondingen opgelopen bij het neerstorten overleed.

Iedere aanwijzing is voor mij bijzonder welkom waarvoor dank bij voorbaat.

LEZERS SCHRIJVEN ONS

De heer **Willy Tys** uit Thonon-les-Bains (Frankrijk) schrijft ons

Sinds ik lid ben van uw kring, lees ik uw tweemaandelijks tijdschrift met de meeste interesse.

Ik neem de vrijheid om aan twee gegevens te twijfelen:

In het n° 3 van mei-juni 2003, blz 160, lees ik dat **FRANS II VAN LORREINEN** in 1731 naar Gent kwam met een bargie.

Volgens mij gaat het om **FRANS III** (°1708 + 1765) en niet om **FRANS II** (°1571 + 1632).

In het n° 3 van mei-juni 2005, blz 183, lees ik dat **JEAN BAPTISTE LOEILLET** geboren is in Gent in 1680 en gestorven is in Londen in 1730.

Volgens mij gaat het niet om **JEAN BAPTISTE LOEILLET** maar om **JEAN LOEILLET**.

JEAN BAPTISTE LOEILLET is geboren in Gent in 1688. Hij was de neef van JEAN LOEILLET.

Mocht ik mij vergissen, neem het mij niet kwalijk.

In het bewust artikel citeerde Pierre Kluykens een kroniekschrijver, wat natuurlijk geen garantie inhoudt van correctheid.

Wij denken dat de heer Tijs het bij de het rechte eind heeft. De tocht met de bargie situeert zich in 1731 en het kan dus zeker niet gaan om Frans II.

Wat Jean-Baptiste Loeillet betreft blijven we met vragen zitten.

In "Everybody's Dictionary of Music" van Eric Blom, die over het algemeen goed ingelicht en betrouwbaar is, staat wel dat Jean-Baptiste Loeillet te Gent geboren werd in 1680 en de informatie over hem stemt overeen met wat we schreven in dat artikeltje.

Maar... de perfectie bestaat niet en Blom kan het misschien ook al een keer verkeerd voor hebben.

Kan iemand van onze lezers, vertrouwd met de muziek uit de 17e-18e eeuw, hier klaarheid brengen?

Van de heer **Adriën Brysse** ontvingen wij volgend schrijven:

In aansluiting op het bijzonder interessante artikel in GT 2005, nr 4, pp 244 over Jan Baptist Blommaert en zijn mystiek testament.

Op p. 247 stellen auteurs zich bij de tekening van August van Lokeren de vraag over welke vijfwindgat-vestingtoren het hier gaat. Recentelijk heb ik de gelegenheid gehad om een hondertal foto's te maken van de enige overblijvende toren, mn de Hoyer Toren in het klein begijnhof. Een aantal van deze foto's, waaronder een gedeeltelijk gelijkend binnenzicht, kan u vinden op <http://www.flickr.com/photos/10814610@N00/> (tags: Gent, klein begijnhof, Hoyer toren)

ook bereikbaar via aanklikken van de foto's op mijn website

<http://users.pandora.be/adrien.brysse/>

Ik zou het op prijs stellen mocht u de auteurs van het bovengenoemde artikel hiervan op de hoogte willen stellen. Zo gewenst ben ik gaarne bereid hen een CD-rom toe te sturen met alle foto's in hoge resolutie.

Met vriendelijke groet en bijzondere waardering voor de 34-jarig aangehouden inspanning voor dit tijdschrift.

ER ZIJN GEEN KINDERS MEER

Dit stukje komt uit "Onder de Drake" (1928)

't Was zaterdag namiddag.

En geen schole.

De meiskens, braaf en stille, mochten thuis blijven bij moeder. Zij konden reeds een handeken toesteken aan den wekelijkschen kuisch.

Maar de jongens kon men missen; zij moesten de straat op. Zij kwamen in beneden bijeen per gebuurte.

Die van St-Pieters speelden luidruchtig op het plein voor de kerk. Daar waren er van de Muinkbrugge, van de Heuvelstraat, van den Voetweg, van de Lange en de Korte Kazernestraat. Allen wild en woest.

Deze keer hadden zij veel leute en plezier. Zij rookten. Een dier jongens, wiens moeder een klein tobakswinkelke hield, had een pakske gemeene soldaten-sigaretten gepikt. Of 't kermis was!

De oudsten alleen - de grooten die al hun eerste communie gedaan hadden - mochten meedoen.

De kleinen, wien 't water in de oogen stond van de goesting, mochten kijken... de weggeworpen eindekens oprapen.

Voor sommigen van hen was het de eerste keer dat zij rookten. Ze trokken vieze muilen, ze spuwden en speekelden hun keel droog, maar ze hielden toch vol. Hier en daar was er een die bleek werd als 'nen heetekoek, gestolen ga-weg de plaat poetste en achter de kerk zich ging ontlasten.

Op zijn Gentsch gezeid: hij kakte over zijn tonge... mee permissie. Maar hij kwam weer, en hij begon op 'nen nieuwen kerf.

't Was zoo leutig, 't was zoo plezierig.

Binst dat de jongens zoo aan het rooken waren gelijk groote menschen, kwam de pastoor van Sint-Pieters buiten. Hij ging het kerkplein over, de jongens voorbij. 't Werd eensklaps stilte. Ze deden allemaal hun klakke af en ze zegden heel beleefd:

- Dag, menheere de paster.

De pastoor wierp een vriendelijke blik op de jongens en knikte goedsjeugdig. En dan rookten zij onbeschroomd voort.

Bij dit ongewoon zicht schudde de geestelijke bedenkelijk het hoofd, terwijl hij zuchtte:

- Er zijn geen kinders meer!

Maar een der grootsten, een der stoutsten, hij was van den Voetweg, had dat gehoord, en hij riep de priester achterna:

- Aes er gien kinders nie mïer 'n zijn, Menheer de Paster, we zullen der wij maoken!

Lodewijk DE VRIESE

DIT BESTAAT NIET MEER

De Sint-Janstraat. Werd afgebroken in 1897 voor de vorming van het Sint-Baafsplein. Copyright A.C.L. Foto N. 35326.

INHOUD 2005

1.

- Pierre Kluyskens:	2
De Commissie van Monumenten en Stadsgezichten. Deel 2.	
- Louis Maeterlinck:	11
Inventaire Archéologique: Het Oordeel van Salomon, door Gaspard De Craeyer.	
- Erik De Keukeleire:	12
Het Museum van Schone Kunsten.	
- Herdenkingsdagen in 2005.	27
- M. Deruelle:	30
Het Grafmonument van Isabella van Oostenrijk te Gent.	
- Hugo Collumbien:	38
Gentse Memoriedagen: 14-15-16 Juli.	
- Julien Wytinck:	50
Om zeven uren stipt.	
- Bibliografie.	58
- Vraag en Antwoord.	60
- Lezers schrijven ons.	60
- Jan Cleppe:	
Gênsche Prâot.	61
- Alfons Van Werveke:	62
Oudheidkundige kroniek: De vijfwindgatbrug.	

2.

- Pierre Kluyskens:	66
De Commissie van Monumenten en Stadsgezichten. 3e en laatste deel.	
- Louis Maeterlinck:	76
Inventaire Archéologique: Borstbeeld van generaal Bonaparte.	
- Prudens Van Duyse - Guido De Bruyker:	77
Pierre Verheyen.	
- Frieda Van Tyghem:	86
Verdwenen monumenten. Huizenonderzoek te Gent: een verdwenen woonsite in de Drabstraat.	
- Erik De Keukeleire:	102
Het Museum van Schone Kunsten. Deel 2. 1903-1918.	
- Hugo Collumbien:	116
Gentse Memoriedagen: 17-18 Juli.	

- Quizmaster:	123
Uitslag van de Puzzel 2004.	
- Lodewijk De Vriese:	125
De Koetsier van Dr. Scheewei.	
- Bibliografie.	131
- Vraag en Antwoord.	133
- Alfons Van Werveke:	134
Oudheidkundige Kroniek I. De namen der straten onder het Fransch Bewind.	
Oudheidkundige Kroniek II. De namen van straten samengesteld met Berg.	

3.

- W.L. Braekman:	138
Gentse straatzangers weeklagen over moorden in de stad.	
- Paul Bergmans:	154
Inventaire Archéologique: Het testament van Louis Porquin.	
- Nicole Verschoore:	156
Franstalige literatuur te Gent.	
- Erik De Keukeleire:	165
Het Museum van Schone Kunsten. Deel 3. 1919-1940.	
- Pierre Kluyskens:	169
Princesse de Condé.	
- Ginette Desmet - Rosa De Vriendt-Mores:	172
Jan Baptist Blommaert en zijn mystiek testament.	
- Hugo Collumbien:	183
Gentse Memoriedagen: 19-20-21 Juli.	
- Erik De Keukeleire:	190
Gentse "Gazettenpraat" van weleer. Vijfsterrenjournalistiek "à la Carte".	
- Bibliografie.	199
- Vraag en Antwoord.	201
- Lezers schrijven ons.	204
- Jan Cleppe:	206
Gênsche Prâot.	
- René Ladrière:	206
Souvenirs métalliques.	
- Uitgaven van onze Kring.	208

4.

- Pierre Kluyskens:	210
Cornelis De Bont.	

- Armand Heins:	223
Inventaire Archéologique: Klein Landhuis, gezegd "Groenen Walle".	
- Erik De Keukeleire:	225
Het Monument aan Koning Albert I.	
- W.L. Braekman:	242
Miskende Gentse uitvinder van een bestuurbare ballon in 1843?	
- Ginette Desmet - Rosa De Vriendt-Mores:	244
Jan Baptist Blommaert en zijn mystiek testament. (Vervolg).	
- Marie-Jeanne De Smet:	254
Banze.	
- Hugo Collumbien:	255
Gentse Memoriedagen: 22-23-24 Juli.	
- Erik Dekeyser:	264
De Bloemisterij Billiet in de Appelstraat.	
- Lodewijk De Vriese:	267
Hêwd' eu aan 't gès.	
- Bibliografie.	268
- Vraag en Antwoord.	270
- Lezers schrijven ons.	270
- Alfons Van Werveke:	275
Oudheidkundige kroniek: Visch van beneden staken.	
- Dit bestaat niet meer: Sint-Hubertusstraat.	276
5.	
- Pierre Kluyskens:	278
Gaspard De Craeyer.	
- Louis Cloquet:	292
Inventaire Archéologique: De Puntgevels van de grote zaal en van de kapel van de Bijloke.	
- Rudy van Elslande:	294
Van St-Jan de Deoklooster tot Behoedingshuis en De la Salle-instituut.	
- W.L. Braekman:	307
Een marktzanger over kindermisbruik in het Citadelpark en te Ledeborg.	
- Erik De Keukeleire:	312
De Monumentale Groepen "Het Ros Beyaert", "Kracht, Schoonheid, Wijsheid" en het Miljoenenkwartier.	
- Ginette Desmet - Rosa De Vriendt-Mores:	326
Jan Baptist Blommaert en zijn mystiek testament. (Vervolg en slot).	
- Luc Devriese:	338
Mestramer van stiel.	

Mestrapen van stiel.	
- Hugo Collumbien:	340
Gentse Memoriedagen: 25-26-27 Juli.	
- Bibliografie.	349
- Vraag en Antwoord.	350
- Lezers schrijven ons.	351
- Jan Cleppe:	352
Gênsche Prâot.	352
6.	
- Pierre Kluyskens:	355
Gillis de Hase. Een Gentenaar in dienst van Venetië.	
- Armand Heins:	359
Inventaire Archéologique: Stenen console.	
- Rudy van Elslande:	360
Van St-Jan de Deoklooster tot Behoedingshuis en De la Salle-instituut.	
Vervolg en slot.	
- Luc Devriese:	373
Monumenten beplakken.	
- Erik De Keukeleire	:374
De verplaatsing van de Kruidtuin. Deel 1. 1865-1897.	
- Livina Verschoore-Sevens:	384
Enkele herinneringen in verband met Jean Ray.	
- Hugo Collumbien:	386
Gentse Memoriedagen: 28-29-30 Juli.	
- Richard Verlinden:	397
Een paar herinneringen van een oude Gentenaar.	
- Een memorabele gebeurtenis	.398
- Quizmaster:	399
Puzzel 2005.	
- Beschermleden 2005 - Steunende leden 2005 - Steunfonds 2005.	402
- Bibliografie.	407
- Vraag en Antwoord.	411
- Lezers schrijven ons.	413
- Lodewijk De Vriese:	414
Er zijn geen kinders meer.	
- Dit bestaat niet meer.	416
- Inhoud 2005.	417